

FÓRUM

ODPADOVÉ

WASTE
MANAGEMENT
FORUM

3

2015

odborný
měsíčník
o odpadech
a druhotných
surovinách

98 Kč

POLEMIKA
K EKONOMICKÉ
ANALÝZE

ROZHOVOR
10 STUPŇŮ K NIČEMU

TÉMA MĚSÍCE
STAVEBNÍ ODPADY

Lepší dohled by neškodil

ODPADOVÉ FÓRUM V PLNÉ PARÁDĚ NA INTERNETU

Od září loňského roku je možný přístup k časopisu ODPADOVÉ FÓRUM v elektronické podobě. Pro předplatitele jeho tištěné verze (stávající i budoucí) je tento přístup ZDARMA! I samotný přístup k časopisu na internetu bez odběru jeho tištěné verze je možný, a to za stejnou cenu **(980 Kč/rok)**!

Co je třeba udělat?

STÁVAJÍCÍ PŘEDPLATITELÉ

Stávající předplatitelé mohou elektronickou verzi objednávat:

- přímo v redakci na e-mailové adrese **forum@cemc.cz**

Je třeba pouze sdělit **svou**

e-mailovou adresu. Zájemci bude vytvořen účet a následně zaslány přístupové údaje, včetně odkazu, kde časopis najde.

Pro stávající předplatitele je elektronická verze ZDARMA.

NOVÍ PŘEDPLATITELÉ TIŠTĚNÉHO ČASOPISU

Noví zájemci o odběr tištěné verze mohou objednávat:

- prostřednictvím on-line formuláře na **www.odpadoveforum.cz**,
- prostřednictvím distribuční agentury DUPRESS (dupress@seznam.cz),
- přímo v redakci na adrese: CEMC, 28. Pluku 25, 101 00 Praha 10, forum@cemc.cz.

Vždy je nutné uvést, zda má předplatitel zájem i o elektronickou verzi. Pakliže ano, je nutné uvést e-mailovou adresu, na kterou budou po zaplacení zaslány přístupové údaje.

Při odběru tištěné verze časopisu je elektronická verze ZDARMA.

ZÁJEMCI O POUZE ELEKTRONICKOU VERZI ODPADOVÉHO FÓRA

Zájemci pouze o elektronickou verzi mohou objednávat:

- prostřednictvím on-line formuláře na **www.odpadoveforum.cz**,
- přímo v redakci na adrese: **forum@cemc.cz**.

Po zaplacení předplatného budou zájemcům zaslány přístupové údaje na jejich e-mailové adresy.

Cena předplatného pouze elektronické podoby časopisu je stejná jako tištěné verze, tedy 980,- Kč ročně (11 čísel).

SPOLEČNÁ INFORMACE K ELEKTRONICKÉ VERZI

Pro prohlížení elektronické verze se lze na jeden účet přihlašovat až z pěti zařízení (např. počítač, mobilní telefon, tablet, notebook...), ale vždy jen jeden uživatel ve stejnou dobu. Podrobnější informace o uživatelském přístupu v redakci na forum@cemc.cz.

4 **SPEKTRUM**
Zprávy z domova i ze světa

8 **POLEMIKA**
K ekonomické analýze

12 **REPORTÁŽ**
Stavební odpady se změni

6

TÉMA - STAVEBNÍ ODPADY

14 Analýza stavu recyklace stavebních a demoličních odpadů v ČR a cesty k dalšímu rozvoji

18 Plastové odpady ve stavebnictví

20 Recyklačné cíle pre stavebný odpad

ŘÍZENÍ

22 Nejde jen o statistiku odpadů – nezmeškejme ideální příležitost 2. část

24 Je zájem o opravdu konkurenční prostředí v odpadovém hospodářství?

26 Deset stupňů k ničemu

POD LUPOU

28 Úvaha

SERVIS

31 Legislativní a dotační servis

32 Motivační systém k třídění odpadů v Mikulově a okolí

PALBA ZE VŠECH STRAN

Jak si tak brouzdám po těch našich odpadářských akcích a akcičkách, tak se nemožu ubránit dojmu, že úředníci MŽP nemají na různých ustláno. Z oficiálních a i neoficiálních řečí u kávy a piva mi to tak nějak vyplývá. Ba co dím, oni jsou možná pod tlakem a občas by se dalo říct, že jsou pod docela slušnou palbou.

Už jsem zde ale psal, že každá mince má dvě strany. Je třeba říci si PROČ, proč jsou terčem této kritiky? Odpůrci postupů úředníků odpovědi znají. Jsou ale správné? Nedávno jsem se bavil s člověkem, který o odpadcích a systémech nejen u nás, ale hlavně v jiných zemích EU, něco ví. Vlastně ví toho hodně a já získal pocit, že mnozí odborníci u nás mají pohled užší, než by bylo třeba.

Je třeba si přiznat, že bez ohledu na více či méně úspěšná čísla (v porovnání s čísly ze zahraničí), se to venku prostě dělá jinak. Úplně jinak. A mám pocit, že překlomit evropskou legislativu, nebo přijmout její čísla prostě lze. Jak? Tak o tom má u nás každý jinou představu.

Nechci hájit úředníky, nebráním jejich postup a vím, že diskuze je prostě nutná. Jenže nesmí být nekonečná a musí mít efekt. Ve třicátých letech minulého století se úředníci léta letoucí dohadovali o tom, zda jezdit vozem po silnici stále vlevo, byť celý svět až na pár výjimek jezdil vpravo, nebo se přizpůsobit. Nedohodli se. Až v roce 1939 jeden mocný darebák udělal ve věci jasno ze dne na den. Nadávalo se, pravda, ale zvykli jsme si. Stavba Eiffelovy věže měla tolik kritiků a nenávisníků, že bylo nemyslitelné, aby stála v Paříži věčně. Měla stát pouhých 20 let. A dnes? Je na ní hrdý každý Francouz.

A tak se ptám, zda ti úředníci nejsou trochu v presu z více stran.

VÍCE BATEREK

Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo statistiky, kde uvádí, že se za rok 2013 zpětně vybralo 31 % přenosných baterií a akumulátorů. Celkem bylo na trh podle MŽP v roce 2013 uvedeno 3 671,6 tun baterií a vrátilo se 1 114,3 tun, které občané vrátili na více než 18 000 sběrných místech. I přes nárůst množství sebraných baterií stále není sběr dostatečný. EU tlačí míru vybraných baterií a akumulátorů na téměř celou polovinu (45 %), které má ČR i všechny členské státy dosáhnout v roce 2016. Baterie, které se nevyberou zpět, tak končí většinou v nádobách na komunální odpad. „Meziročně jde o nárůst pouze 3 procentní body, což je nedostatečné. Bude nutné sběr strmě navýšit, aby Česko dostalo závazkům stanoveným novou směrnicí,“ říká Radim Tlapák, jednatel společnosti NTB CZ, provozující obchod BatteryShop.cz.

HLÁSIT SE TO MUSÍ

MŽP aktualizovalo příručku pro ohlašovací povinnost do integrovaného registru znečišťování. Letos je příručka ke stažení ve formátu PDF a poslední termín pro ohlašování za rok 2014 je 31. března letošního roku. Aktualizovaný formulář přináší upravený seznam mezinárodních a národních norem, upravený seznam činností E-PRTR a obsahuje nově nepovinné pole pro vyplnění údajů o množství úniků či přenosů benzo[a]pyrenů (C₂₀H₁₂).

ZPRÁVY Z DOMOVA

PILSNERBUS

Do image zelených firem se ponořil i Plzeňský Prazdroj, který představil nový ekologický autobus na zemní plyn. Od ledna letošního roku vozí návštěvníky na prohlídky do plzeňského pivovaru autobus SOR BNG 10.5 poháněný CNG. „Autobus v pivovaru vozí návštěvníky kromě Vánoc a Nového roku každý den v roce, a proto nám dopad jeho provozu na životní prostředí není lhostejný. Jsem rád, že nový autobus začal jezdit právě nyní, kdy očekáváme v rámci projektu Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015 zvýšený zájem návštěvníků o naše prohlídky,“ cituje tisková zpráva Tomáše Rabocha, vedoucího rozvoje cestovního ruchu a péče o historické dědictví Plzeňského Prazdroje. Trend nízkouhlíkových paliv roste nejen u nás. Například Velká Británie nasadila na lince mezi Bathem a Bristolem autobus, poháněný biometanem, vyrobeným z bioodpadů místní čistíčky odpadních vod.

NOVÝ MAJITEL

Kladenská třídící linka na přenosné baterie nyní patří společnosti AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o., k čemuž došlo díky akvizici společnosti Středočeské komunální služby s.r.o. AVE chce zkvalitnit poskytované služby a spolupracuje s kolektivním systémem Ecobat, jejichž společným zájmem je navýšení množství zpětně odebraných baterií a akumulátorů.

Podle zprávy systému Ecobat obě společnosti úzce spolupracují v oblasti osvěty, zřizování míst zpětného odběru i vlastního sběru baterií. „Usilujeme o snížení množství baterií a akumulátorů, které končí v komunálním odpadu nebo jsou nesprávně likvidovány v režimu odpadů,“ píše Eva Gallatová, manažerka marketingu Ecobat.

ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Životní prostředí má k dispozici 100 milionů korun na příspěvky pro organizace zabývající se environmentálním vzděláváním. Státní fond životního prostředí přijímá žádosti od 23. 2. do 23. 3. Maximální výše podpory pro jeden projekt je 10 milionů korun a dotaci lze získat například na opravy environmentálních center a jejich materiální vybavení, na úpravu dětských hřišť a zahrad při školských zařízeních nebo na lesní mateřské školky. Dotace je určena pro nepodnikatelské subjekty, jako obce, města a jejich organizační složky a příspěvkové organizace, kraje, školy, církve a náboženské spolky, nadační fondy, apod.

BIOPALIVA

Vláda schválila navrhovanou právní úpravu zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, která má zavést povinnost pro dodavatele pohonných hmot zajistit, aby obsahovaly minimální množství biopaliva. Účinnost předpokládaného návrhu zákona se navrhuje k 1. červenci 2015 s výjimkou přechodného ustanovení, které se navrhuje k 30. červnu letošního roku. „Pokud dodavatel pohonných hmot stanovenou povinnost v průběhu kalendářního roku nesplní, bude povinen poskytnout jistotu z nedodaného objemu biopaliv, která se v případě nesplnění roční povinnosti započte na pokutu z nedodaného objemu biopaliv,“ píše server Tretiruka.cz.

SBĚR OLEJŮ

Společnost SAKO Brno oznámila na svých stránkách, že ve spolupráci s městem Brnem nově zavádí sběr použitých rostlinných olejů. Tento krok má hlavně odlehčit městským kanalizacím, kam putuje většina olejů z umyvadel a toalet. Pro občany je připraveno 37 sběrných míst, kde najdou černé popelnice s nálepkou, která označuje, že je nádoba určena ke sběru jedlých olejů z domácností. „Podmínkou je, aby byly v uzavíratelných obalech, například PET lahvičkách, uzavřených kbelících nebo kanystrech,“ uvádí SAKO Brno na svých stránkách.

CENTRAL EUROPE 2020

Tento program je určen pro podporu mezinárodní spolupráce zemí ve střední Evropě, jež má vést ke zlepšení životních i pracovních podmínek ve městech a regionech. Jeho čtyři prioritní osy cílí na spolupráci v oblasti inovací pro konkurenceschopnost, nízkouhlíkových strategií, přírodních a kulturních zdrojů a dopravy pro lepší spojení ve střední Evropě.

Zástupci Ministerstva pro místní rozvoj se budou podrobněji věnovat inovacím a životnímu prostředí na konferenci Týden výzkumu a inovací pro praxi 2015, který bude probíhat od 18. do 20. března v Hustopečích u Brna.

Vstup do této sekce je bezplatný a vítáni jsou všichni, kteří se chtějí dozvědět více informací.

Program zahrnuje Českou republiku, Chorvatsko, Itálii, Maďarsko, Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko a Slovinsko. Je na něj vyhrazena částka 231,8 milionů euro a podporuje neinvestiční aktivity. Více na www.tvip.cz.

Z VÝZVY CENTRAL EUROPE 2020 SE DÁ ČERPAT I NA INOVACE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

ČIŽP POKUTUJE

Na svých stránkách uvádí Česká inspekce životního prostředí, že uložila pokutu 400 000 korun společnosti Písek Žabčice za porušení zákona o odpadech. V části prostoru, kde byla ukončena těžba písku, zahájila společnost Pískovny Žabčice rekultivaci, přesněji vyrovnávání jámy s okolním terénem. Po kontrole však ČIŽP zjistila, že k vyplnění využily pískovny kromě povoleného materiálu (např. zeminy, kamenivo, beton, cihly, keramiku, pecní strusku či slévárenské písky) také nežádoucí příměsi dovezené v odpadech. Inspekce uvádí, že identifikovala v jámě hluboké asi 12 metrů a dlouhé cca 500 metrů například plasty, kovové odpady, papírové pytle od stavebnin, polystyren, pneumatiky, část čalouněného nábytku a koberec.

NOVELA ZÁKONA EIA

Dne 24. února podepsal prezident Miloš Zeman novelu zákona EIA, kterou schválila Poslanecká sněmovna. Ministr životního prostředí Richard Brabec oznámil, že MŽP s pozměňovacími návrhy souhlasí. Ty se týkaly především nabytí účinnosti a odkladu žalob. Soudy nyní budou mít nárok nepřijímat žaloby, které zhodnotí jako účelové se záměrem překažit jakoukoliv stavbu. Novela dále zavádí širší informační povinnost úřadů, účast veřejnosti v povolenacích řízeních a závaznost výsledků řízení o posouzení vlivů na životní prostředí pro navazující územní a stavební řízení.

EKOPOLICIE

Členové občanské rady Kemerovské oblasti v Rusku předložili návrh zřídit v regionu ekologickou policii, napsaly místní noviny Gazeta Kemerova. Malý region ležící poblíž hranic s Mongolskem a Kazachstánem chce, aby ekopolicie vyhledávala, zabraňovala a předcházela trestným činům v oblasti životního prostředí. „*Nejdůležitější roli hraje lidský faktor. Dokud si lidé neuvědomí, že je třeba investovat peníze do zlepšení technologií sběru, přepravy a recyklace odpadů, bude tato činnost přinášet pouze ztráty,*“ uvedl pro Gazetu Kemerova předseda komise pro vědu a inovace občanské rady Kemerovské oblasti.

ENERGIE Z OLEJE

Nevelký prototyp zařízení na zpracování odpadů z výroby olivového oleje byl spuštěn do provozu ve španělské Granadě. Zařízení je výsledkem výzkumu švédského Královského technologického institutu a bylo dokončeno koncem loňského roku, oznámil institut ve své zprávě. Elektřina, kterou generuje, se využívá pro jednu z mnoha španělských továren na výrobu olivového oleje.

Zařízení má instalovaný výkon 1 kW, ale partner projektu Powercell Sweden AB má v plánu získat finance pro rozšíření výkonu až na 200 kW. To by pokrylo 50 % z celkových energetických potřeb továrny.

ZPRÁVY ZE SVĚTA

ČÍNSKÁ ENERGETIKA

Podle tiskové zprávy společnosti China Power Investment dojde k jejímu spojení se State Nuclear Power Technology, což by mělo podpořit vývoz domácích jaderných reaktorů. Sloučením obou firem vznikne subjekt s majetkem více než 600 miliard yuanů (asi 2,3 bilionů korun). Konsolidace rychle se rozvíjejícího sektoru je jedním z kroků, které vláda přislíbila čínským firmám jako pomoc při a rozvoji domácího jaderného průmyslu a jeho expanzi do zahraničí.

Podle agentury Reuters očekávají mnozí analytici, že Čína po roce 2020 začne vyvážet vlastní reaktory a v roce 2030 už bude silným exportérem. V současné době má země 22 jaderných reaktorů, dalších 26 je ve výstavbě a instalovaná kapacita je 18 GW. Jedním z energetických cílů země je zvýšit do roku 2020 kapacitu na 58 GW.

ČÍNSKÁ VLÁDA
 PODPORUJE
 PŘEDEVŠÍM
 DOMÁCÍ
 TRH A JEHO EXPANZI
 DO ZAHRANIČÍ

NEBEZPEČNÁ ROPA

Na západním pobřeží kyrgyzského jezera Issyk-kul jsou dnes již nepoužívané ropné vrty, které vznikly ještě v dobách Sovětského svazu. Na jihovýchodním okraji města Balykchy necelé 3 km od pobřeží jezera je stále zhruba 20 nezabezpečených nádrží s ropnými produkty.

Už během provozu těžby odpadní ropné látky unikaly do půdy, k čemuž v určité míře dochází dodnes, tvrdí zdejší zpravodajská agentura Mangazea. Podle ní jsou místní ekologové silně nespokojeni s fungováním Státního úřadu pro ochranu životního prostředí a lesního hospodářství natolik, že navrhují úřad rozpustit kvůli průtahům a liknavosti. V současné době se projednává, zda použít bakteriální kultury živící se ropou in-situ nebo kontaminovanou zeminu odtěžit a přepravit na izolované místo.

NOVÉ ÚLOŽIŠTĚ

Následky jaderné katastrofy v japonské prefektuře Fukušima s sebou nesou nutnost postavit nové dočasné úložiště pro radioaktivní odpady, oznámila to japonská národní zpravodajská stanice NHK. Na okraji měst Okuma a Futaba, ležících vzdušnou čarou okolo 16 km od elektrárny, se tak bude skladovat zhruba 30 milionů tun různých nebezpečných odpadů.

V současnosti pokračuje výstavba bezpečnostních opatření v blízkém i širokém okolí jaderných reaktorů. Z oblastí obklopující elektrárnu bylo po nehodě evakuováno celkem 80 tisíc lidí.

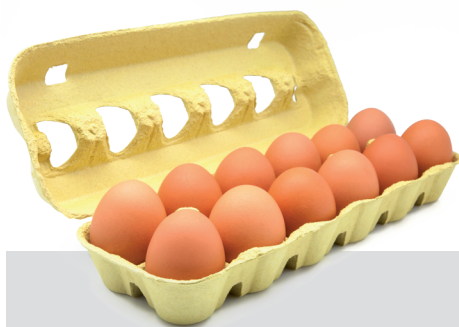
KONTEJNERY NA RTUŤ

V Moskevské oblasti bylo během roku 2014 zřízeno 60 kontejnerů na výroby obsahující rtuť, oznámil náměstek generálního ředitele pro rozvoj a marketing akciové společnosti Mose-nergosbyt Sergej Kjuregian. Podle jeho slov patří do těchto nádob například žárovky, baterie nebo teploměry obsahující rtuť. „Celkové množství odpadních produktů obsahujících rtuť je poměrně vysoké a jejich skladování a odstraňování (z velké části mluvím o Moskevské oblasti) jsou nesytematické,“ říká Sergej Kjuregian a dodává, že nádoby byly umístěny ke sběrným místům na komunální odpad. Mosenergobyt ve své zprávě poznamenal, že zářivky obsahující rtuť jsou dnes stále instalovány v mnoha kancelářích, školách i nemocnicích.

VYSOKÝ VÝKON

Společnost Energizer představila plány na výrobu vysokovýkonných alkalických baterií z recyklovaného materiálu. Projekt dostal název EcoAdvanced a má pomoci ke snížení produkce odpadů. Asi 4 % materiálu má pocházet ze starých baterií. To sice není moc, ale podle zprávy společnosti je to začátek procesu, který časem tento podíl navýší.

Energizer je přesvědčen, že EcoAdvanced pomůže snížit spotřebu nového materiálu. Společnost dále uvádí, že má v plánu do roku 2025 navýšit podíl recyklovaného materiálu v bateriích na 40 % a snížit tak náklady na výrobu.

BEZ OBALU

Drtivá většina spotřebitelů v Německu by si klidně při nákupu do obchodu nosila vlastní obaly a nádoby na potraviny, tvrdí výsledky průzkumu společnosti PricewaterhouseCoopers. Ta uvedla, že se kupování zabalených potravin vzdá osm z deseti dotázaných. Počet supermarketů prodávajících potraviny bez obalů zatím není mnoho. U spotřebitelů však budí zájem především proto, že si mohou nakoupit přesně takové množství potravin, které potřebují.

Většina dotázaných spotřebitelů by nejraději kupovala nebalené ovoce a zeleninu (71 %) a pečivo (62 %). Celkem 37 % respondentů nemá problém s nákupem nebalených potravin, jako je například rýže, čočka nebo těstoviny. Nejvíce skepticky se spotřebitelé staví k „bezobalovému“ nákupu tekutin (například ocet, šťávy, olej). Nosit si pro nákupy tekutých potravin vlastní nádoby je ochotna méně než polovina dotázaných.

4 % MATERIÁLU POCHÁZÍ ZE STARÝCH BATERIÍ

TRŽBY Z OEEZ

Americká společnost Allied Market Research provedla studii světového trhu s odpadními elektrickými a elektronickými zařízeními. Podle výsledků průzkumu by se celosvětové tržby z recyklace OEEZ měly do roku 2020 více než zdvojnásobit. Allied Market Research dále ve studii uvádí, že v roce 2014 dosáhly tržby v tomto odvětví zhruba 13,9 bilionů dolarů.

V případě, že se bude trh vyvíjet tak, jak studie předpovídá, pak by v roce 2020 dosahovala tato částka 50 miliard dolarů. I přes tuto pozitivní prognózu však autoři průzkumu předpokládají, že ještě za pět let bude více než polovina celosvětového OEEZ likvidována bez jakékoliv recyklace.

BIOENERGIE

Mexická společnost SUEMA představila zařízení na zpracování biologického odpadu, uvedl server Science Daily. Zařízení leží ve městě Milpa Alta na jižních hranicích Mexico City. Má kapacitu na to, aby denně zpracovalo až 5 tun odpadu a plně pokrylo vlastní spotřebu energie. Mělo by také pomoci předejít problémům s dopravou bioodpadu na skládku Bordo Poniente, která je známá jako jedno z největších smetišť světa. Podle SUEMA by se tak dalo ušetřit až 640 pesos za tunu odpadu denně. Zařízení bude produkovat bioplyn a z digestátu vyrábět kompost, který hodlá dodávat místním zemědělcům.

K EKONOMICKÉ ANALÝZE

Vláda před nedávnem schválila Plán odpadového hospodářství ČR (POH) předložený Ministerstvem životního prostředí. Nezbytným bodem POH je jeho ekonomická analýza. Ta mimo jiné obsahuje předpoklad, že nákladové dopady na občana budou i po navrhovaném zdražení v konečném důsledku o 1,9 % nižší v roce 2024 a nárůst počtu živnostníků zapojených do systémů nakládání s odpady v obcích poroste o 5 % ročně a jejich náklady vzrostou celkově o 55,2 %. Odborná veřejnost a subjekty z praxe se nyní, byť ex post, mohou k ekonomické analýze vyjádřit.

My se tedy ptáme:

Je tento předpoklad reálný?

CELÝ KONCEPT JE NEDOMYŠLENÝ

Nejprve se musím vyjádřit ke zvláštnímu procesu, který MŽP zvolilo. Vláda nejprve schválila desetiletou odpadovou strategii z dílny MŽP a až měsíc po tomto schválení MŽP vůbec poprvé otevírá diskusi ke klíčovému bodu jakékoli strategie, a tím je její ekonomika. Přitom MŽP slíbilo připomínkování analýzy před jejím odesláním na vládu, a to včetně vypořádání připomínek.

Nestalo se tak, slovo nebylo dodrženo a s ohledem na důležitost strategie a dopad prakticky na všechny občany v ČR, je třeba zjednat nápravu a zjistit, kde a proč nastala chyba. Dosavadní proces a jeho výsledek je jen obtížně akceptovatelný. Nyní k samotným parametrům, na které se dotazujete.

Tato těžko uvěřitelná a nerealistická čísla byla kriticky komentována ze strany většího počtu dotčených subjektů. K věci se již kriticky vyjádřil např. zástupce Svazu měst a obcí ČR, Hospodářské komory, ČAOH, Sdružení veřejně prospěšných služeb, Svazu průmyslu druhotných surovin, Asociace malých a středních podniků a živnostníků, apod. MŽP tato vyjádření slyšelo a já věřím, že věc vyhodnotí dostatečně vážně ve vztahu k vážnosti nastalé situace.

Nyní je třeba chyby v analýze, kterých je mimochodem mnohem více, než se vešlo do vašeho dotazu, vyhodnotit

a navrhnout nezbytnou nápravu stavu. Přeci nikdo nechce, abychom riskovali možné neúměrně vysoké, až nepřijatelné dopady případného chybně nastaveného POH ČR. A pokud se prokáže, že ekonomická analýza této strategie skutečně obsahuje zásadní chyby, pak je logicky nezbytné obrátit zrak i k POH.

Za ČAOH říkám, že problémových částí je v POH již minimum, ale zcela zásadní body se skrývají v detailu formulací některých cílů a tento detail může být ve finále kritický. Tento detail totiž elementárně souvisí s obsahem peněženek všech občanů a náklady firem produkujících odpady.

Na závěr několik dotazů, které jednoduše ukážou nedomyšlenost celého konceptu. Pokud se živnostníci do systémů obcí v analýze předpokládáné šíří nezapojí a pokud nebudou souhlasit s tím, že dopady razantního zdražení obcím zaplatí oni navýšením jejich nákladů o 55,2 %, kdo tedy ponese tuto míru zdražení? Obce? To je zcela nereálné. Je skutečně nezbytné zdražovat o 100 a 200 %, jak stále říká MŽP? Kde se tato čísla vzala? V analýze vysvětlena vůbec nejsou.

Petr Havelka
Česká asociace odpadového hospodářství
havelka@caoh.cz

JE NEZBYTNÉ ANALÝZU PŘEPRAVAT

Hospodářskou komoru České republiky (dále jen HK ČR), kterou zastupuji a jejíž zájmy hájím, znepokojuje, že POH ČR je postaven na Ekonomické analýze, která neprošla řádným mezirezortním připomínkovým řízením a tedy i potřebnou diskusí. To HK ČR hodnotí jako velký nedostatek zejména z toho důvodu, že je postavena na několika chybných premisách a současně nenaplnuje princip fiskální neutrality. Přitom je očekávaný dopad na živnostníky v některých bodech až 50% navýšení nákladů.

První chybný předpoklad Ekonomické analýzy, jež zásadním způsobem ovlivňuje podnikatele, je nerealistický nárůst počtu živnostníků zapojených do odpadových systémů měst a obcí. Druhý chybný předpoklad ovlivňující celkovou špatnou kvalitu Ekonomické analýzy je celkový pokles množství odpadů, který není nikterak smysluplně odůvodněn.

HK ČR postrádá skutečné vyčíslení nákladů na obce a města. Považuje také za zcela iracionální chybějící kvantifikaci dopadů několikanásobného navýšení skládkovacích poplatků na podnikatelskou sféru.

HK ČR si plně uvědomuje, že podmínky v odpadovém hospodářství mají být férové a že všichni se musí starat o odpady, jež produkují. Upozorňováním na špatnou kvalitu zásadních dokumentů, na nichž Ministerstvo životního prostředí staví odpadové hospodářství státu, se HK ČR žádným způsobem nezříká odpovědnosti za odpady na straně živnostníků.

HK ČR volá po tom, aby byla Ekonomická analýza zasazena do reálného rámce. Analýza je postavena na odhadu, že se bude zapojovat 5 % živnostníků ročně po dobu deseti let, přičemž se tento nárůst objevuje pouze na straně příjmů a nikoliv nákladů. Dle kvalifikovaného názoru HK ČR půjde spíše o 5–10 % za dobu deseti let. Proto se domnívám, že je nezbytné tuto analýzu přepracovat.

Pokud výše uvedené dáme do souvislosti s tvorbou zcela nové odpadové legislativy, jež má vzniknout v příštích měsících, jen těžko si může HK ČR představit, že na základě takto chybného materiálu může vzniknout kvalitní paragrafové znění nových zákonů.

Jan Mraček
Hospodářská komora
mracek@khkkk.cz

OZNAČIL JSEM JI ZA PASKVIL

Na úvod bych rád uvedl, že je pro mě zcela nepochopitelné, že projednávání a seznámení odborné veřejnosti s „Ekonomickou analýzou“ zpracovanou k Plánu odpadového hospodářství ČR (POH) proběhlo až po schválení tohoto plánu. Ministerstvo životního prostředí uvedlo již v březnu 2014 na jednání Rady pro odpadové hospodářství, která byla jmenována k přípravě POH, že ekonomická analýza bude zpracována a předložena členům rady na dalším jednání. Předpokládali jsme, že tomu tak bude ještě před schválením POH. Ekonomická analýza však byla poprvé

prezentována ministerstvem až na jednání Rady pro odpadové hospodářství dne 28. 1. 2015, tedy zhruba měsíc po zveřejnění Nařízení vlády o schváleném POH ČR ve Sbírce zákonů.

Zpracovatel ekonomické analýzy se netají tím, že na její zpracování měl málo času a že prognózy vývoje produkce odpadů a další vlivy, které mají zásadní dopad na závěry ekonomické analýzy, je obtížné předpovědět. Myslím si, že tak závažný dokument, který bude v nejbližší době využíván jako argumentace při projednávání nového zákona o odpadech, by si zasloužil větší pozornost a měl by být odbornou veřejností schválen a přijat.

Dle mého názoru jsou prognózy a na ně navazující výstupy ekonomické analýzy zcela nereálné, protože náklady na odpadové hospodářství pro obce a občany v nadcházejících letech, mají na základě zpracovaných tabulek a grafů v analýze klesat přesto, že Plán odpadového hospodářství ČR předpokládá nemalé zvyšování poplatku za ukládání odpadů na skládky, zákaz skládkování směsných komunálních odpadů a naopak budování a provoz drahých zařízení na energetické využívání odpadů. Rovněž se vyžaduje nárůst dalšího třídění komunálních odpadů, oddělený sběr BRO, kovů apod.

Popsané varianty nakládání s odpady, odklon odpadů od skládkování a jejich přesun do spaloven a obdobných zařízení bude jednoznačně dražší než stávající systém nakládání odpady. V případě, že by třídění a využívání směsných komunálních odpadů bylo levnější, již dnes by se odpad na skládky neukládal.

Ekonomická analýza dále předpokládá, že se do systému nakládání s odpady v obci dobrovolně zapojí i živnostníci. Živnostníci se však nebudou chovat jinak než ekonomicky, takže vždy využijí nejlevnější způsob nakládání s odpady, což napojení se na obecní systém pravděpodobně nebude. Z výše popsaných důvodů jsem toho názoru, že „Ekonomická analýza nového POH ČR pro období 2015–2024“ zpracovaná společností e-academia.eu z listopadu 2014 je slušná „seminární práce“ se zcela zavádějícími závěry, a proto jsem ji označil na jednání Rady pro odpadové hospodářství na Ministerstvu životního prostředí za „paskvil“.

Ing. Richard Blahut
Sdružení veřejně prospěšných služeb
blahut@frydeckaskladka.cz

POUZE PRVNÍ PŘIBLÍŽENÍ, NIKOLI OBJEKTIVNÍ A SILNÝ ARGUMENT

Plán odpadového hospodářství ČR vnímám jako strategický dokument, jehož úkolem je upřesnit, vedle zákonů a prováděcích předpisů, základní směřování komunální a firemní sféry při nakládání s odpady. A jako strategický dokument se vyznačuje definováním změn a požadavků na jednotlivé nositele povinností, původce odpadů, oprávněné osoby, ale má dopad i na obce a na nás, jako občany obcí. Má dopady organizační, ale zejména dopady ekonomické. Oba dopady nejsou zanedbatelné.

Ekonomickou analýzu POH ČR v tomto směru hodnotím skepticky. MŽP věnovalo pozornost zpracování a projednání POH, ale ekonomickým parametrům věnovalo pozornosti mnohem méně. A to i přes opakovaně uplatňované požadavky odborné veřejnosti.

POH ČR prošel složitou cestou. Musí fungovat vedle historické odpadové legislativy (zákon o odpadech po dobu své platnosti prodělal více než 40 novel a nesčítelně dalších novel postihlo jeho prováděcí předpisy). Na POH ČR navazují krajské POH, které jsou v současné době zadávány ke zpracování. Zpracovávají budou následně POH obcí, které produkují více než 10 t nebezpečných nebo 1000 t ostatních odpadů.

A tato mašinérie se dala do pohybu na základě POH bez kvalitní ekonomické analýzy, která byla zpracovávána pouze tři měsíce a neprošla odbornou diskusí. Bez ohledu na skutečnou kvalitu takové ekonomické analýzy tak MŽP samo zavdalo prostor pochybnostem o její hodnověrnosti.

Bohužel ani prezentace ekonomické analýzy na půdě MŽP v Radě odpadového hospodářství nepřinesla většinové kladné přijetí odbornou sférou.

Ekonomická analýza počítá se snížením nákladů na obyvatele při zachování stejného ekonomického zatížení komunálních subjektů. A to za předpokladu, že dojde nepochybně k nárůstu nákladů v důsledku použití ekonomicky náročnějších technologií zpracování odpadů, jejichž využití má být podpořeno administrativním ekonomickým znevýhodňováním skládkování odpadů.

Druhá, neméně podstatná, ekonomická změna znamená 55% zvýšení nákladů na straně podnikatelské sféry. MŽP, společně se zpracovatelem studie, očekává průměrný meziroční 5% nárůst počtu původců živnostenských odpadů, kteří se dobrovolně zapojí do systémů obcí. Taková úvaha postrádá ekonomickou logiku. Pro takový (nepochybně nereálný) vývoj by muselo dojít k situaci, kdy by obce nabízely účast v systému za stejných či alespoň srovnatelných ekonomických parametrů služby, jako je poskytuje privátní sféra. Podnikatelská sféra nemůže být dotačním prvkem komunálních systémů.

Závěrem je nutné konstatovat, že ekonomickou analýzu nelze přijmout jako takovou, ale je nutné na ní dále pracovat. Zpřesnit zejména primární nákladová data a jejich systematický sběr. Zpracování kvalitní ekonomické analýzy určitě nenapomáhá dlouhodobá diskuse, kdo má lepší data, zda MŽP nebo ČSÚ. I tato dvojkolejnost je signifikantní, jak velký zájem má stát o efektivitu zajištění dat pro (nejen) ekonomické analýzy.

Petr Šulc
SPDS ČR
sulc@spds.cz

TEMPO RŮSTU ŽIVNOSTNÍKŮ JE NEREÁLNÉ

1. Ekonomická analýza k POH byla projednávána až na Radě pro OH na sklonku měsíce ledna 2015, tj. po přijetí POH ve vládě. To znamená, že její význam pro aktuálně schválený POH byl minimální. Ekonomická analýza měla být naopak integrální součástí všech podkladů a posouzena před přijetím POH.

2. Uživatelé předmětné analýzy neměli vliv (neznali) zadání – osnovu k tomuto dokumentu, což se i při projednávání stalo velkým handicapem. Řada členů Rady nenašla v analýze odpovědi na řadu ekonomických a jiných souvislostí a podrobila analýzu kritice. (Oprávněná kritika pak logicky směřuje na zadavatele, nikoli na zpracovatele analýzy).

3. Ekonomická analýza rozhodně nevyužila disponibilní datový potenciál ať technických, tak monetárních údajů, které k danému segmentu nabízí statistika.

4. Vzhledem k povaze POH, který je zpracován na delší, víceleté časové období, jsem očekával, že analýza bude zpracována variantně a také, logicky, že bude analýza validována a hodnoceny její výstupy již v průběhu let.

5. K uvedeným nákladovým dopadům na občana v roce 2024, které byly vyjádřeny, jsem velmi skeptický. Jedná se o manipulaci s předpokládaným chováním živnostníků je zavádějící a nesmyslná, (tj. že budou ochotně vstupovat do i pro ně nákladnějších „obecních systémů“, místo toho, aby preferovali levnější, samostatné svozové firmy). Rovněž je pro mně naprosto nereálné uvedené každoroční předpokládané tempo růstu počtu živnostníků.

Jiří Hrbek
Český statistický úřad
jiri.hrbek@czso.cz

JE TO JEDINÁ RELEVANTNÍ ANALÝZA PŘEDLOŽENÁ K DISKUSI

Ministerstvo životního prostředí (MŽP) dosáhlo na konci roku 2014 schválení nového Plánu odpadového hospodářství České republiky 2015 – 2024 (dále rovněž „POH ČR“), který je základním strategickým dokumentem pro rozvoj odpadového hospodářství na následující desetiletí. MŽP splnilo závazek, že bude předchodit POH ČR nahrazen novým plánem, který je rovněž požadován ze strany Evropské komise.

V rámci přípravy POH ČR zpracovalo Ministerstvo životního prostředí rovněž ekonomickou analýzu dopadů nového plánu. Autorský tým vedl zkušený expert pro ekonomiku odpadového hospodářství Ing. Jan Slavík, Ph.D.

Hlavní výstupy analýzy byly součástí materiálu k POH ČR pro vládu společně se samotným POH ČR a návrhem nařízení vlády o POH ČR. Ekonomická analýza byla taktéž předložena členům Rady odpadového hospodářství (dále jen „Rada“) k odborné diskusi. Jako hlavní body kritických reakcí je možné zmínit: předpokládané zapojení živnostníků do obecních systémů nakládání s odpady a vývoj poplatku za ukládání odpadů na skládky.

Zapojení živnostníků

Závazná část POH ČR nepočítá s povinným zapojením živnostníků do obecních systémů nakládání s odpady. Takto byl POH ČR schválen vládou a MŽP se jedná

o stěžejní výchozí informaci. POH ČR obsahuje pouze možnost zapojení živnostníků do obecních systémů.

Autoři ekonomické analýzy modelují své závěry na základě určitých předpokladů. V rámci modelu vyšli z konzervativního předpokladu, že míra zapojení živnostníků poroste o 5 % ročně. Jedná se zejména o zapojování živnostníků, kteří nemají své povinnosti ošetřeny smlouvou s oprávněnou osobou a nejsou ani zapojeni do systému obce. Tato skupina živnostníků využívá obecní systémy bez toho, aby participovali na jeho nákladech.

Uváděné zdražení o 50 % pro živnostníky je celkové v popisovaném časovém horizontu deseti let, který pokrývá POH ČR a taktéž je důležité uvést, jaké je absolutní zdražení v hodnoceném období (jedná se o zdražení přibližně o 15 korun v průběhu deseti let).

Poplatek za skládkování

Ekonomická analýza obsahuje různé scénáře vývoje poplatku za skládkování odpadů. Jedná se o silnou stránku celého dokumentu, neboť jsou poprvé vyhodnoceny dopady několika variant, jak by se mohl poplatek vyvíjet.

Ze závěrů vyplývá, že v horizontu deseti let, ke kterému se POH ČR vztahuje, nejsou identifikovány zásadní dopady na hodnocené cílové skupiny. Opakovaně zmínované „citelné zdražení pro občany“ nebylo tedy ekonomickou analýzou doloženo. Je to způsobeno zejména tím, že se předpokládá snížení celkové produkce komunálních odpadů a výrazný úbytek odpadů uložených na skládky (z důvodu zlepšení třídění, třídění BRKO a dalších složek komunálních odpadů). Pokud je méně odpadů uloženo na skládky, pak nebude nutné vynakládat takové finanční prostředky na poplatek za skládkování a nemusí docházet ke zvýšení zátěže občanů.

Poplatek je ovšem stěžejní nástroj, kterým je možné usměrňovat způsoby nakládání s odpadem v ČR. V současné době není rozhodnuto, v jaké podobě bude

poplatek za skládkování upravován. Ekonomická analýza bude sloužit jako jeden z podkladů pro další rozhodování Ministerstva životního prostředí. Lze rovněž předpokládat, že úprava poplatku za skládkování odpadů bude předmětem dalších intenzivních debat s dotčenými subjekty. Jako důležité se jeví, aby byla používána korektní argumentace podložená reálnými fakty.

Závěr

Ekonomická analýza POH ČR 2015 – 2024 prognózuje na základě dostupných dat (v zadaném časovém harmonogramu svého zpracování) a vytvořeného modelu dopady cílů POH ČR na různé cílové skupiny (obce, průmysl, občané). Z hlediska zvoleného modelu je možné považovat výsledná čísla za realistická.

Pokud jsou negativně hodnoceny výstupy ekonomické analýzy a uváděny zásadní dopady nového POH ČR, je třeba, aby byly vždy zasazeny do celkového časového horizontu POH ČR (tzn. deset let) a byly prezentovány kromě procentuálního nárůstu, rovněž absolutní nárůsty nebo poklesy. Pak některé informace nevyznívají tak dramaticky.

Ekonomická analýza POH ČR 2015 – 2024 předložená MŽP k odborné diskusi je jedinou odborně fundovanou analýzou, která je k dispozici. Nejedná se ovšem o jediný možný pohled na zkoumanou oblast. Mohl by být zvolen jiný náhled (model), zkoumány jiné faktory, případně podrobněji rozpracovány jednotlivé okruhy. Nicméně prozatím byla kritika předložené analýzy založena pouze na „předpokladech“, že některé její závěry nejsou správné.

Jan Maršák
Ministerstvo životního prostředí
Jan.Marsak@mzp.cz

OMLUVA

V lednovém čísle byl otištěn článek Konkurenční prostředí má vliv na výdaje obcí na nakládání s komunálním odpadem v ČR. Text vznikl redakčním zkrácením a úpravou příspěvku Soukopová Jana, Malý Ivan, Ficek Vojtěch: Má konkurenční prostředí vliv na výdaje obcí na nakládání s komunálním odpadem v ČR?, který autoři publikovali v elektronickém recenzovaném časopisu WASTE FORUM v čísle 4 ročníku 2013 (viz www.wasteforum.cz, sekce Archiv).

Bohužel mým vážným pochybením došlo k situaci, kdy mnou redakčně upravený článek nebyl zaslán

k autorizaci. Především změnou titulu došlo ke změně významu článku, přestože z originálu podle některých čtenářů vyplývá, že „na základě provedené analýzy není možné konstatovat, že konkurenční prostředí má na výši výdajů zcela jednoznačný vliv“.

Osobně se tímto omlouvám autorům z Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně za případně způsobené nepříjemnosti, které jim v souvislosti s mým pochybením vznikly. Zbytek redakce se k této omluvě připojuje.

Ondřej Procházka

V současné době probíhají legislativní změny, které ovšem zatím do recyklace stavebních odpadů nezasáhly. Kraje teprve plán OH tvoří. Jak to tak vypadá, změna se bude týkat spíše všeho možného, jen ne stavebních odpadů. Změny se týkají autovraků, kovů, bioodpadů, což se dotýká i holdingu REC Group, kterého je OTR Recycling členem. Samotná firma OTR Recycling stojí trochu mimo tyto legislativní změny.

STAVEBNÍ ODPADY SE ZMĚNÍ

DOHLED BY BYL NA MÍSTĚ

„Z mého pohledu je ovšem škoda, že se nás změny legislativy nějak zásadně netýkají“, říká jednatel OTR Recycling, Miloslav Maňásek a dodává: „Mám pocit, že se stavební odpady z hlediska režimu odpadu jako takového vymykají ze zorného úhlu státní správy. Ty pak končí nezpracované v různých zásypech a pseudostavbách, které mají sloužit k jinému účelu a vlastně mají funkci zlikvidovat tento odpad, nikoliv k jinému.“

Historie OTR se dělí na dvě období. Před REC Group a pak po

začlenění do skupiny REC Group. Před tím byla OTR ve vlastnictví měst a obcí a takto se i vyvíjela. Docházelo k prudkému rozvoji a docházelo k třídění a zpracování stavebního odpadu.

Po vstupu do REC Group firma rozšířila činnost o další související obory, jako je vyklízení staveb, likvidace odpadů, které jsou uvnitř staveb a demolice jako takových.

Tam především stavební odpad vzniká. V této části své historie OTR nastavila komplexní zpracování stavebního odpadu. Společ-

nost se dívá na likvidovanou stavbu jako na věc, kterou je nutné rozdělit na části, které mají další použití a na ty, které nemají. A to od A do Z. Tedy od vyklízení stavby, odstrojování, až po rozebrání. Firma volí jednotlivé přístupy k provádění prací, které respektují následně nakládání s materiály a odpady.

NEDĚLAT JEN JEDNU VĚC

OTR se dívá na zpracování stavebního odpadu komplexně. „Protože jsme v rámci REC Group schopni zpracovat prakticky jakýkoliv odpad, který může

v běžném životě vzniknout, můžeme stavby rozdělit na využitelné odpady až po definitivní použití stavebních recyklátů," uvádí jednatel Maňásek.

Protože stavba obsahuje širokou škálu materiálů, je jeho zpracování kolektivní činností celého holdingu. REC Group zpracovává barevné a železné kovy, stavební odpady, velkoobjemové odpady, komposty, elektropřístroje, pneumatiky na základní suroviny, pryž ze zpracovaných pneumatik dokážeme zpracovat na izolační materiály desky, lisované výrobky, plasty mající další využití v plastikářském průmyslu a další.

V posledních letech ubývá stavebních odpadů, které se do OTR dostanou ke zpracování. Především směsných cihelných odpadů, které byly před nějakým časem ještě největ-

s odpady, čímž porušuje své slovo, které dal recyklačním firmám formou zákona."

Kontrola je v gesci místně příslušných odborů životního prostředí pověřených obcí, které mají povinnost toto kontrolovat. Sporné případy se řeší prostřednictvím ČIŽP a ta má teprve odvahu nést za to zodpovědnost a sankcionovat.

SNÍŽIT NÁKLADY NEBO EKOLOGICKÝ DOPAD?

OTR zpracovává odpady z oblasti 30 až 35 km vzdálené. Vše, co je nad tuto vzdálenost, je již neekonomické a je lépe, když si tam jiné podnikatelské subjekty zřídí zpracovatelská místa, která budou schopna tento odpad zpracovávat.

Vlastník, nebo v tomto případě zákazník OTR, si ještě před tím než

Čisté minerální materiály se pak dělí hydraulickými kladivky, nebo se stříhají nůžkami či dodrcovacími nůžkami tak, aby se jeho velikost upravila dle požadovaných parametrů. Tyto kusy stavebního odpadu pak putují do drtičů, které ho nadrtí na potřebnou velikost tak, aby vyhovoval opětovnému využití ve stavebnictví.

ODBYT JE

Odběratelem cihelného recyklátu jsou stavební firmy a soukromí investoři, kteří používají tento materiál k různým zásypům a konstrukcím méně významného charakteru. Betonového recyklátu se využívá jakýmkoli konstrukcím v běžném stavebnictví. Třeba jako podklad k místním komunikacím, zásyp ke zpevněným plochám atd.

V POSLEDNÍCH LETECH UBÝVÁ PŘEDEVŠÍM CIHELNÝCH SMĚSNÝCH STAVEBNÍCH ODPADŮ, PŘITOM BYLY JEŠTĚ NEDÁVNĚ HLAVNÍ SLOŽKOU

ší částí zpracovávaného odpadu. „Důvodem je zřejmě fakt, že stavební firmy ucítily, že je nikdo nebude honit, když zavězou cihly z demolic do zásypu, nebo si vymyslí nějakou účelovou stavbu, kde se tento odpad použije," posteskl si Miloslav Maňásek.

S ODPADY JE MANIPULOVÁNO JINAK NEŽ JE ŽÁDOUCÍ

Snižování množství cihelného odpadu k recyklaci je potíž, se kterou se firma musí vyrovnat, přestože existují plochy, výrobní kapacity, kde by mohla společnost dostat odpad až do fáze čistého cihelného recyklátu. Důvodem není skutečnost, že dlouhodobě principiálně bude v budoucnosti demolic z cihelných staveb klesat. Ještě tomu tak není.

Hlavním důvodem je to, že se tento cihelný odpad končí jinde, než u nás. „Legislativa je nastavena správně, ale kontrolní mechanismus není tak dokonalý. Recyklační firmy do svých technologií investovaly nemálo peněz a tyto investice nejsou státem dostatečně chráněny," upozornil Miloslav Maňásek a dodává: „Stát nedostatečně kontroluje nakládání

dojde k demolici a odstranění objektu musí rozmyslet, zda upřednostní ekonomické ukazatele, nebo zda dá přednost ekologickému dopadu. Ve společenském zájmu je samozřejmě snížení ekologického dopadu, a to nejlépe na nulu. V takovém případě pracovníci firmy nejprve zjišťují, zda v objektu není něco nečekaného. Tím je myšleno, zda není prostor znečištěn ropnými látkami nebo třeba azbestem.

Dost často se ve starých nefunkčních budovách nachází komunální odpad. Pokud ano, musí dojít k rozhodnutí, jak se znečištěním naložit. Těmito činnostmi se objekt vyčistí. V této fázi pak dochází k odstrojování jednotlivých součástí staveb. Odstrojují se materiály podle prvotního složení. Je to de facto třídění na místě. Dávají se zvláště minerální odpady, střešní krytiny, nosné konstrukce, vyzdívkové, dřevěné konstrukce, apod. Materiály se separují do samostatných nádob, které směřují pak k nejlepšímu způsobu využití.

Samotný stavební odpad dorazí na plochy OTR. Zpracování spočívá v tom, že se odpad strojně roztřídí na sítěch. Nejdříve se materiál odhlíni.

Co se týká odbytu, bezproblémovým produktem je betonový recyklát. „V této oblasti si můžeme dovolit zvyšovat cenu, protože poptávka je velká. Nahrává tomu i fakt, že lomy jsou od této oblasti dost daleko," upozorňuje Miloslav Maňásek. O cihelný recyklát přestává být zájem, protože si mohou dovolit čisté kamenné nebo betonový recyklát. OTR tedy začíná řešit, co s cihelným recyklátem, kterého začíná být na skladech přebytek.

BUDOUCNOST

OTR Recycling bude muset řešit jednu zásadní změnu. „Budeme muset reagovat na změněnou skladbu stavebního odpadu. Budeme muset pořídit stroje, které budou schopné zpracovávat třeba pórobetony, sendvičové materiály, sádkokartonové desky, cementotřískové desky a různé směsi, které budou vznikat při opravách, nebo demolicích dřevostaveb," zamýšlí se Miloslav Maňásek. „To už bude doba, kdy cihlových demolic bude opravdu málo a do recyklačního cyklu se začlení nové moderní stavební konstrukce.“

ANALÝZA STAVU RECYKLACE STAVEBNÍCH A DEMOLIČNÍCH ODPADŮ V ČR A CESTY K DALŠÍMU ROZVOJI

VÝZNAMNÁ KOMODITA

Stavební a demoliční odpady tvoří velmi významný materiálový tok v celkové produkci odpadů v ČR. Jeho podíl dosahuje cca 40 %, přičemž drtivá většina je tvořena inertními minerálními odpady. Proto je tomuto materiálovému toku oprávněně přisuzována mimořádná důležitost. Produkce i způsoby nakládání se stavebními a demoličními odpady tak mají významný vliv na celkové výsledky nakládání s odpady v ČR, které jsou pravidelně předkládány Evropské komisi.

V uplynulých několika letech se stavební a demoliční odpady začaly zcela oprávněně považovat i za významný zdroj druhotných nerostných surovin. Je to dáno mimo jiné i skutečností, že v rámci Politiky druhotných surovin České republiky [1], kterou v roce 2013 zpracovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu a koncem roku 2013 je vzala na vědomí vláda ČR, byla vytvořena důkladná analýza systému nakládání s touto skupinou odpadů v ČR a vytvořeny základní podmínky pro tvorbu dalších legislativních dokumentů.

Tato skutečnost se také pozitivně odrazila i v nedávno přijatém Plánu odpadového hospodářství ČR pro období 2015 – 2024 [2]. Oproti předchozímu Plánu odpadového hospodářství platného od roku 2004 se současný plán věnuje podrobněji nakládání s jednotlivými materiálovými toky významných skupin odpadů, mezi nimi i skupinou 17 – Stavební a demoliční odpady.

PRODUKCE A NAKLÁDÁNÍ SE STAVEBNÍMI DEMOLIČNÍMI ODPADY V LETECH 2007 - 2013

Produkce a způsoby nakládání se stavebními a demoličními odpady úzce souvisí zejména s úrovní stavební výroby a jejím rozvojem. V uplynulých letech 2008 až 2013 se stavební výroba výrazně propadla, což se nemohlo neodrazit na produkci i využívání stavebních odpadů [3].

Dalším významným aspektem v oblasti nakládání s tímto cenným zdrojem druhotných surovin je však i stav platné legislativy a obecná ochota či neochota ji dodržovat a také úroveň kontroly v této oblasti.

Pro níže uvedený přehled o produkci a nakládání se stavebními a demoličními odpady byla využita databáze Ministerstva životního prostředí – ISOH. I když existuje souběžně databáze Českého statistického úřadu (jejíž výstupy jsou používány v evropské databázi EUROSTAT), byla pro účely tohoto příspěvku využita databáze ISOH, z níž lze vyčíst podrobnější údaje než z databáze ČSÚ.

Dle databáze CENIA bylo v roce 2013 vyprodukováno celkem 14,4 milionů tun stavebních a demoličních odpadů (bez započtení kovů a plastů). Dominantní složkou zde je již tradičně skupina 1705 - Vytěžená zemina, kamení a hlušina (9,97 mil. tun). Inertního minerálního odpadu vhodného pro recyklaci (skupina 1701 - Beton, cihly, tašky a keramika) bylo 3,25 mil. tun a asfaltu bez škodlivin více než půl milionu tun.

Způsoby nakládání se stavebními a demoličními odpady v letech 2007 až 2013 jsou uvedeny podrobně v grafech na obr. 1 a 2. V těchto grafech jsou interpretovány relativní hodnoty vztažené

vždy k evidované produkci stavebních a demoličních odpadů v daném roce (je dána hodnotou 100 %). Na obr. 1 jsou uvedeny způsoby nakládání s minerálním SDO včetně zemin kamení a hlušin. Z nich je patrné, že dominantním způsobem nakládání je jejich využití na terénu (způsob nakládání N1) a za ním následuje recyklace (způsob nakládání R5). Z vývoje hodnoty poměrné recyklace je jednoznačně zřejmé, že celkové procento recyklace stavebních a demoličních odpadů vzrostlo z nejnižších hodnot v letech 2009 a 2010 (cca 16,5 %) v roce 2013 na hodnotu 27,1 % - tedy cca o 50 %.

VYSVĚTLIVKY

- ◆ recyklace R5 (%)
- ▲ využití na terénu N1 (%)
- ▲ využití rekultivace N11 (%)
- technické vrstvy skládek N12 (%)
- skládkováno (%)

Na obr. 2 je uveden graf, sledující způsoby nakládání se stavebním a demoličním odpadem skupin 1701 (beton, cihly, tašky a keramika), 170302 (asfalt, směsi neobsahující dehet) a 170904 (směsný stavební odpad neobsahující nebezpečné látky). Na tomto grafu je vidět, že recyklace těchto skupin je zcela dominantním způsobem nakládání s nimi. Přitom lze konstatovat, že v rozmezí let 2009 až 2013 vzrostla ze 43 % na takřka 57,6 %, tedy cca o jednu třetinu. Komentování míry recyklace této skupiny v letech 2007 až 2008 je poněkud problematické – zejména s ohledem na odlišnost produkovaných množství (rok 2007 4,82 mil. tun a rok 2008 3,78 mil. tun) a také na možnou nejistotu v korektnosti dat.

Z obou grafů je také zcela nepochybné, že množství stavebních a demoličních odpadů uložených na skládky (způsob nakládání D1) je zcela marginální a tvoří pouhých 5 až 6 %. U skupin odpadů zejména vhodných pro recyklaci (1701 + 170302 + 170904) je to 5 % až 10 % s klesající tendencí v posledních letech.

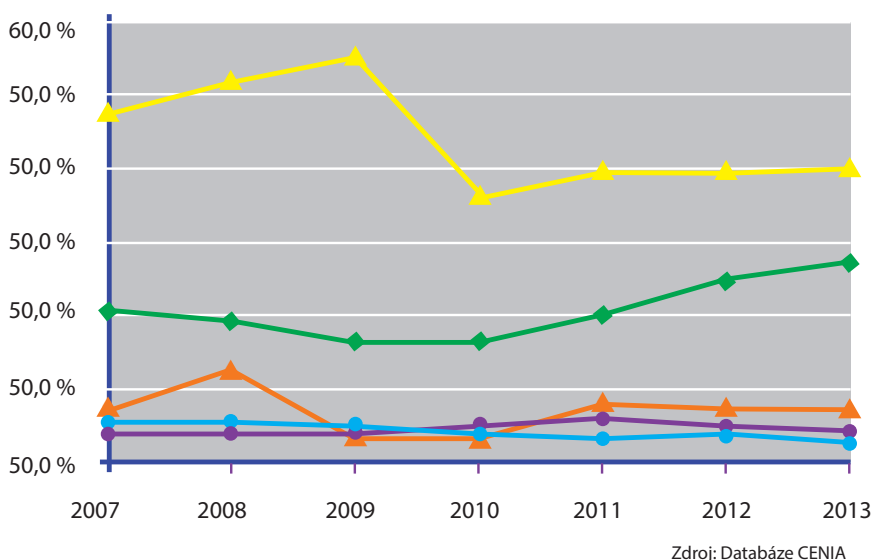
PRODUKCE A NAKLÁDÁNÍ S SDO S OHLEDEM NA INDEX STAVEBNÍ PRODUKCE

Jak bylo výše konstatováno, je vhodné v analýze produkce a nakládání se stavebními a demoličními odpady zohlednit i produkci ve stavební výrobě, neboť ta produkci SDO výrazně ovlivňuje. K tomu je využito indexu stavební produkce dle ČSÚ ve stálých cenách roku 2005.

1
OBRAZEK

ZPŮSOBY NAKLÁDÁNÍ SE STAVEBNÍM A DEMOLIČNÍM ODPADEM

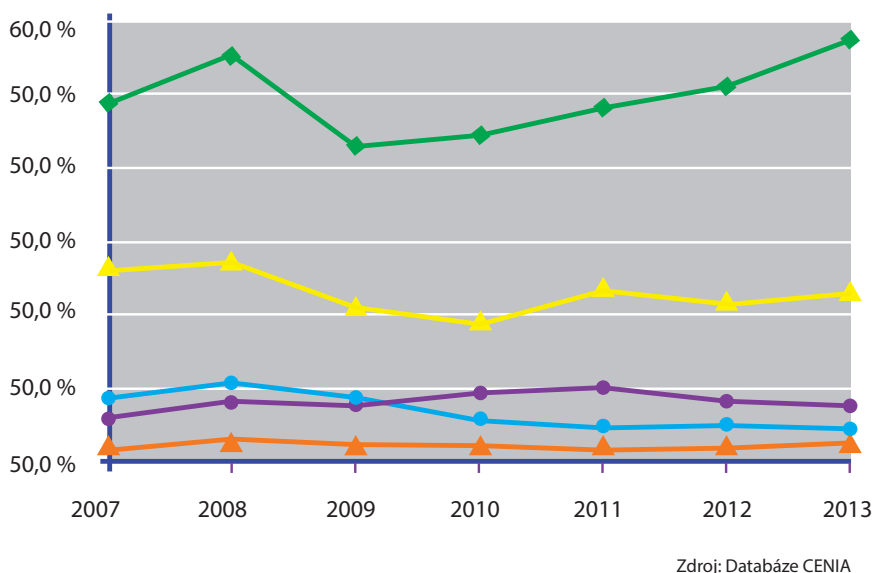
(produkce SDO = 100 %)

2
OBRAZEK

ZPŮSOBY NAKLÁDÁNÍ SE SDO SKUPIN 1701 + 170302 + 170904

(produkce této skupiny v daném roce = 100 %)

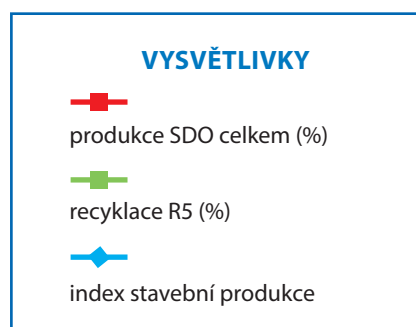

Na obr. 3 je uvedeno porovnání průběhu indexu stavební produkce s indexy celkové produkce stavebních a demoličních odpadů a jejich recyklovaného množství. Graf je za roky 2005 až 2013, přičemž výchozí hodnota každé veličiny (indexu stavební produkce, produkce SDO a množství recyklovaných SDO) v roce 2005 byla stanovena ve výši 100 %.

Z uvedených průběhů je jednoznačně patrné, že na rozdíl od poklesu produkce stavební výroby (ve stálých cenách roku 2005) dochází jak k nárůstu produkovaných stavebních a demoličních odpadů,

mnohdy nejednalo o malé stavební firmy, ale i součásti velkých stavebních gigantů. Potvrzení byla vyžadována na množství v desítkách, ale často také ve stovkách tun. I když je tyto firmy dle jejich sdělení odmítly vydat, je velmi pravděpodobné, že požadovaná potvrzení a doklady byly získány u jiných společností - oprávněných subjektů. To mimo jiné může vést

k hypotéze, že tyto firmy mohou pouze produkci stavebních odpadů a nakládání s nimi pouze fingovat a vytvářet si tak dodatečný prostor pro neoprávněný zisk, což jim zpětně umožňuje snižování cenových nabídek při výběrových řízeních. Samozřejmě že existují i jiná vysvětlení, ale není možné je s ohledem na rozsah tohoto článku dále rozebírat.

tak také k nárůstu jejich recyklace. Obdobný průběh je i na obr. 4, který zahrnuje pouze vybrané skupiny stavebních a demoličních odpadů, které jsou zejména vhodné pro recyklaci (skupiny 1701 + 170302 + 170904).

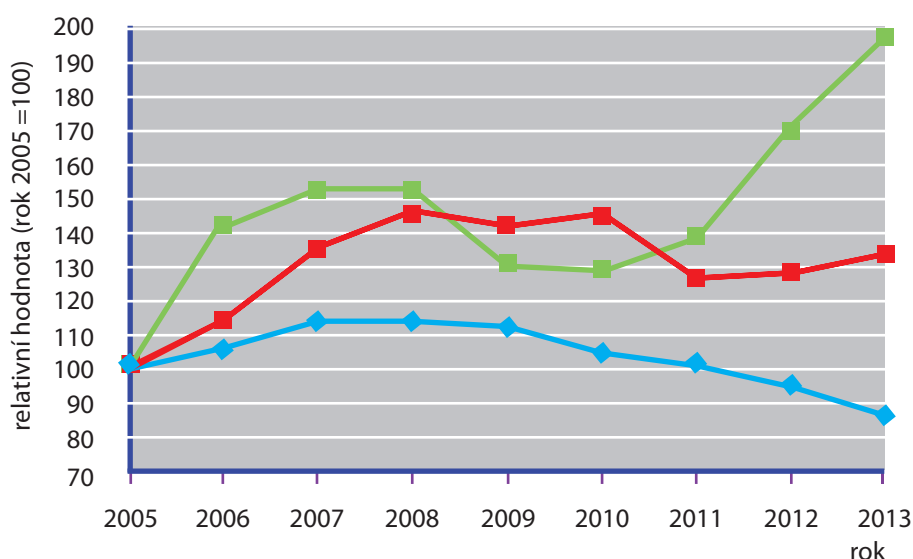
Z obou grafů je však poněkud zneklidňující zjištění, že při poklesu indexu (a tedy i reálné produkce) stavební výroby paradoxně docházelo k nárůstu produkce stavebních a demoličních odpadů. Tuto skutečnost je možno zdůvodnit několika způsoby. Jedním z nich může být např. to, že v posledních letech dochází k pečlivějšímu sledování produkce odpadů, včetně stavebních a demoličních, a v databázi je jich, na rozdíl od předchozího období, zachycena velká většina. To by pak znamenalo, že i v období roku 2005 a předchozích letech byla produkce obdobná či vyšší, ale nebyla zachycena v databázi.

Druhé vysvětlení vychází z některých znepokojivých poznatků ARSM zjištěných v posledních několika letech. Od firem, které provozují recyklační zařízení a mají oprávnění k nakládání se stavebními odpady, byly získány poznatky o snaze některých stavebních firem získat fingovaná potvrzení o předání stavebních odpadů oprávněnému subjektu. Přitom se

3
OBRAZEK

INDEX CELKOVÉ PRODUKCE A RECYKLACE SDO VE SROVNÁNÍ S INDEXEM PRODUKCE STAVEBNÍ VÝROBY

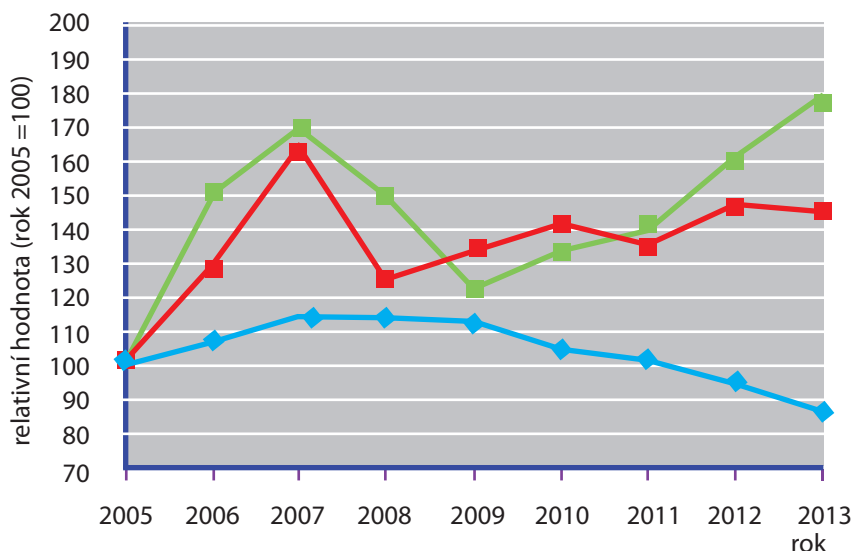
(ve stálých cenách) – hodnota roku 2005 = 100

4
OBRAZEK

INDEX PRODUKCE A RECYKLACE SDO VE SKUPINÁCH ODPADŮ 1701+170302+170904 A VE SROVNÁNÍ S INDEXEM PRODUKCE STAVEBNÍ VÝROBY

(ve stálých cenách) – hodnota roku 2005 = 100

CESTY K REÁLNÉMU ZVYŠOVÁNÍ PRODUKCE RECYKLOVANÝCH MATERIÁLŮ ZE SDO

Vliv legislativních podmínek

V posledním období bylo přijato několik základních dokumentů, které by měly vést mimo jiné i k vyššímu zhodnocování odpadů vzniklých ve stavebnictví. Jako hlavní z nich lze nyní považovat schválený Plán odpadového hospodářství 2015 až 2024, který by vydán formou nařízení vlády č. 352/2014 Sb. V tomto POH je výrazně podrobněji rozpracována strategie nakládání se stavebním a demoličním odpadem než v POH předchozím. Tato strategie v sobě zcela jednoznačně také odráží přijatou „Surovinovou politiku druhotných surovin“.

K dosažení cílů a uvedené zásady lze považovat za velmi důležitá některá stanovená opatření – zejména:

- přednostně zabezpečit využívání stavebních a demoličních odpadů a jejich recyklaci a zajišťovat vysokou kvalitu následného recyklátu,
- vypracovat dokument přesně stanovující přechod recyklovaného stavebního a demoličního odpadu na výrobek (nelze předpokládat, že tento dokument bude stanoven na úrovni EU),
- zajistit povinné používání recyklátů splňujících požadované stavební normy, jako náhrady za přírodní zdroje, v rámci stavební činnosti financované z veřejných zdrojů, pokud je to technicky a ekonomicky možné,
- zamezit využívání neupravených stavebních a demoličních odpadů, s výjimkou výkopových zemin a hlušin bez nebezpečných vlastností.

Tato opatření vytvářejí jednoznačně pozitivní podmínky pro další rozvoj plnohodnotné recyklace stavebních materiálů tak, aby je bylo možno používat nejenom jako podloží různých dopravních staveb a zásypy inženýrských sítí, ale také jako materiály vhodné pro výrobu řady stavebních výrobků (např. zdící materiály, různé stavební směsi apod.).

Příklad vlivu přístupu úřadů a jejich pracovníků na nakládání se SDO

Způsob nakládání se stavebními a demoličními odpady velmi silně ovlivňují

i stavební úřady při vydávání rozhodnutí povolení odstranění stavby v souladu se stavebním zákonem č.183/2006 Sb. Součástí těchto rozhodnutí je vždy i stanovení podmínek pro odstranění stavby. V nich je mimo jiné i upřesněn způsob nakládání se vzniklými stavebními a demoličními odpady. Mnohdy se však jedná pouze o velmi vágní vyjádření typu: „*Staveništní sut' bude tříděna a materiál získaný odstraněním stavby bude uložen nezávadným způsobem*“ (citace z rozhodnutí o odstranění stavby Městského úřadu ve Znojme z roku 2014)

Na druhé straně však již existují stavební úřady, které přesně specifikují, jak má být se vzniklými odpady z demolic naloženo a jak to lze zpětně účinně kontrolovat.

V podmínkách jiného stavebního úřadu malé obce nedaleko Znojma je tak způsob nakládání se stavebními odpady popsán (v rozhodnutí z roku 2014) podstatně precizněji: „*S odpady, které budou při stavebních pracích vznikat, bude nakládáno v souladu se zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech a s předpisy souvisejícími. V průběhu stavebních prací bude vedena evidence všech vznikajících odpadů v rozsahu ust. § 21 vyhl. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady. Její kopie, včetně kopií o předání odpadů oprávněným osobám, bude předložena při kolaudaci stavby*“.

Z této malé ukázky je zřejmé, jak odlišné jsou pokyny stavebních úřadů ke shodnému problému – a to, i když jsou od sebe vzdáleny jenom několik kilometrů. Je tedy možná na uvážení Ministerstva pro místní rozvoj (do jehož kompetence metodicky stavební úřady spadají), zda nesjednotit znění některých obecných podmínek ve zmíněných rozhodnutích.

Závěr

Stavební a demoliční odpady jako jeden z hlavních hmotnostních proudů v toku odpadů představují i významný zdroj druhotných surovin. Pro jejich smysluplné využití v další výstavbě bylo v uplynulých letech věnováno nemálo úsilí jak ze strany většiny dotčených orgánů státní správy, ale také ze strany firem, které se touto činností zabývají. Navíc v oblasti výzkumu bylo dosaženo řady výsledků, které jednoznačně prokazují, že re-

cyklované stavební materiály lze s řadou výhod využít i ve stavební výrobě. Důkazem toho je i každoroční konference věnovaná této problematice, kterou pořádá Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů v ČR pod názvem RECYCLING. Sborníky z posledních dvanácti ročníků jsou pro případné zájemce k dispozici na www.arasm.cz.

V podmínkách ČR existuje stále značný prostor pro rozšíření recyklace SDO, a to jak důsledným dodržováním platné legislativy, tak i další podporou vědy a výzkumu ve výrobě a využití recyklovaného kameniva. Za reálný cíl v příštích několika letech je tak možno považovat dosažení 70% míry recyklace vybrané skupiny stavebních a demoličních odpadů kategorie OO, (beton, cihelné zdivo, asfalt, a jejich směsi). ■

LITERATURA

1. Politika druhotných surovin České republiky. Ministerstvo průmyslu a obchodu 2013. (<http://www.mpo.cz/dokument144159.html>)
2. Nařízení vlády 352/2014 Sb. o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024
3. Škopán, M.: Recyklace stavebních a demoličních odpadů v kontextu vývoje stavební výroby v ČR. in Odpadové Fórum 3/2014. ISSN 1212-7779. pp. 12 - 15
4. <http://isoh.cenia.cz/groupisoh/>

AUTOR

Doc. Ing. Miroslav Škopán, CSc.
Asociace pro rozvoj recyklace stavebních materiálů v ČR
arasm@arasm.cz

PLASTOVÉ ODPADY VE STAVEBNICTVÍ

PLASTY VE STAVEBNICTVÍ

Víc než jedna pětina všech spotřebovaných plastů se dlouhodobě v Evropě aplikuje ve stavebnictví. Požadovaná životnost těchto plastů je minimálně 20 let, většiny z nich více než 50 let, aniž by se zhoršily jejich vlastnosti. Po skončení aplikační životnosti plastů je nutno řešit využití odpadů. Jedná se o značné objemy, neboť objemová hmotnost izolačních plastů se pohybuje od 13 do 35 kg/m³, u pevného PVC pak kolem 1300 kg/m³.

Nejpoužívanějším plastem ve stavebnictví je polyvinylchlorid (PVC), následovaný polyetylenem (PE) a izolanty typu pěnový polystyren (EPS) a polyuretan (PUR). Z komoditních plastů se ve stavebnictví dále aplikují výrobky z polypropylenu (PP) a styrenové plasty (standardní a houževnatý polystyren a kopolymery typu ABS/SAN). Z inženýrských plastů je nejčastěji používán polykarbonát (PC), polymethylmetakrylát (PMMA) a polyamid (PA).

PLASTOVÉ ODPADY

Trvalý růst výroby a spotřeby plastů ve světě vyvolává úsilí o co nejefektivnější využití odpadů. V hierarchii priorit ve využití odpadů je preferováno předcházení vzniku odpadů, následuje recyklace, energetické využití a nejméně žádoucí je skládkování. V Evropě se v posledních letech každoročně vyskytuje 50 – 52 % hmot. odpadů ze spotřebovaného

množství plastů, což představuje množství kolem 25 mil. tun.

Stavebnictví generovalo v roce 2012 relativně málo plastových odpadů – 1,4 mil. tun, tj. má 5,6% podíl na všech plastových odpadech. Nejméně žádoucím využitím odpadních plastů je skládkování. Pouze 8 zemí (Rakousko, Belgie, Dánsko, Německo, Nizozemí, Norsko, Švédsko a Švýcarsko) se blíží k nulovému skládkování odpadních plastů ze stavebnictví. Česká republika s 80% podílem skládkování a Slovensko se 70% podílem skládkování patří k těm, které se musí „snažit“, aby cíl nulového skládkování do roku 2024 dosáhly.

Očekává se, že v roce 2014 překročila světová výroba a spotřeba plastů hranici 300 mil. tun. Podle předběžných údajů z Plastics Europe se výroba plastů v EU – 27 + Norsko a Švýcarsko zvýšila v roce 2014 o 1,5 %, pro rok 2015 se očekává další růst min. o 1 %.

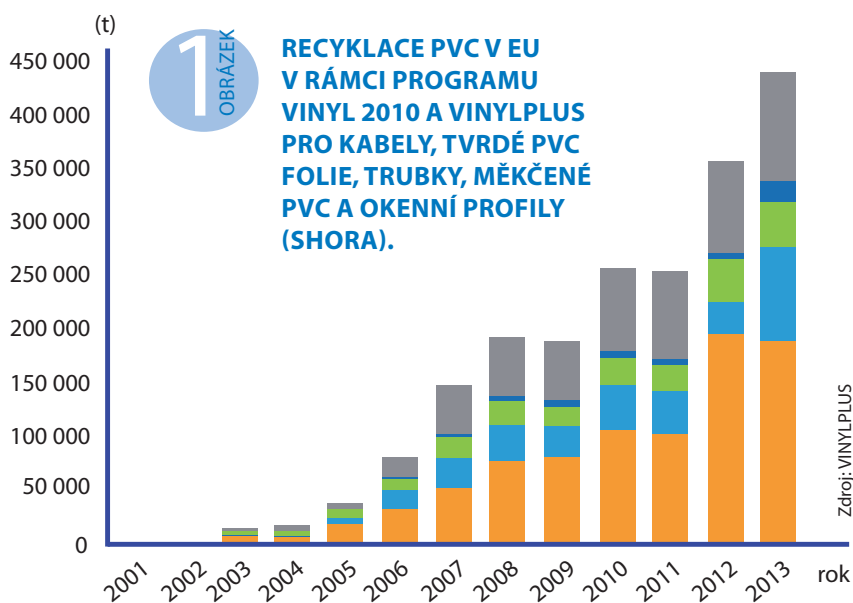
Na stavebních plastových odpadech se podílejí tyto aplikace ze stavebnictví: izolace 22,0 %, potrubí 20,5 %, podlahy 19,0 %, profily 9,9 %, folie 8,8 %, okna 7,0 % a 12,8 % ostatní.

Z údajů o složení demoličních odpadů z budov vyplývá, že plasty tvoří 1% podíl. Stejnou hodnotu vykazují všechny izolační materiály, včetně plastových a sádkokartonů.

VYUŽITÍ PLASTOVÝCH ODPADŮ

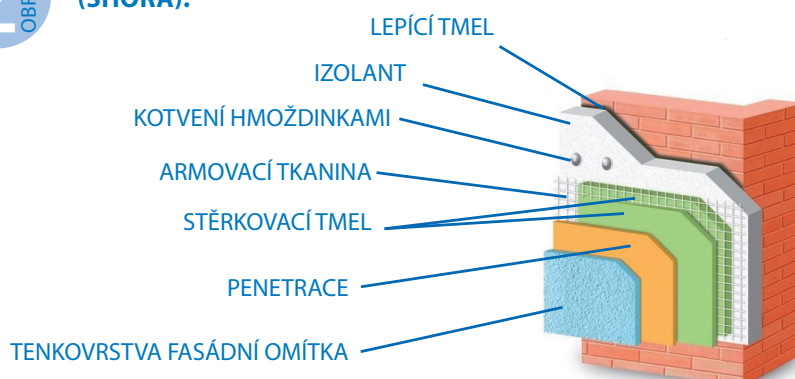
Polyvinylchlorid

Obecně platí, že prakticky každý plastový výrobek, pokud je dobře separován

2
OBRAZĚK

SYSTÉM ETICS PRO ZATEPLOVÁNÍ OBÁLKY BUDOV (SHORA).

z odpadů, je snadno až desetinásobně recyklovatelný. Nejpoužívanější plast ve stavebnictví – PVC – patří k nejstarším průmyslově vyráběným plastům od roku 1934. Hmotností výroby 33 mil. tun v roce 2012 se řadí na třetí místo ve spotřebě plastů (za PE a PP).

Přítom koncem minulého století se vymezily některé ekologické organizace proti PVC. Jejich kontroverzní výtky se týkaly dopadů na životní prostředí od výroby až po likvidaci. Kromě procesů výroby monomeru vinylchloridu a následné polymerace na PVC se kriticky vyjadřovaly k používání rizikových aditiv (stabilizátory, změkčovadla), dále uváděly, že PVC je nerecyklovatelné a průmyslově nespalitelné.

Na tyto výtky reagoval evropský průmysl PVC v březnu 2000 vytvořením dobrovolné iniciativy „Vinyl 2010“ a následně „VinylPlus“, které postupně realizují opatření ke zlepšení stavu. Podařilo se zlepšit environmentální podmínky při výrobě, snížit nebo přestat používat nebezpečná aditiva a recyklovat v roce 2013 celkem 444,5 tis. tun PVC odpadů (obrázek 1).

Hlavní podíl na výsledcích má Německo, kde je k dispozici 53 recyklačních závodů po celém území, do kterých lze odvézt vytríděné PVC z demolic. Do systému recyklace je zapojena i ČR a podílí se 7 % na recyklovaném množství.

Pěnový polystyrén

Významné postavení mezi izolanty ve stavebnictví má pěnový polystyrén (EPS). V izolacích budov dominují v EU vnější izolace stěn kompozitním systémem ETICS (obrázek 2).

Takto již bylo izolováno přes 2 miliardy m² budov, přičemž ročně se zatepluje více než 150 mil. m² s tím, že tloušťka izolantů se zvyšuje až k 300 mm. Na těchto aplikacích se jako izolant podílí z 82 % EPS.

Na Akademii zateplování pořádané firmou Knauf Insulation se několik stovek projektantů, realizátorů a maji-

nového, nebo k dodatečnému zateplení další vrstvou ETICS. V tomto smyslu připravuje Čech pro zateplování budov potřebnou směrnici.

Německo patří k zemím s nejvíce aplikovanými ETICS systémy (téměř 1 miliarda m²). Fraunhofer Institut zpracoval studii o možnostech recyklace EPS z ETICS po skončení životnosti (obrázek 3).

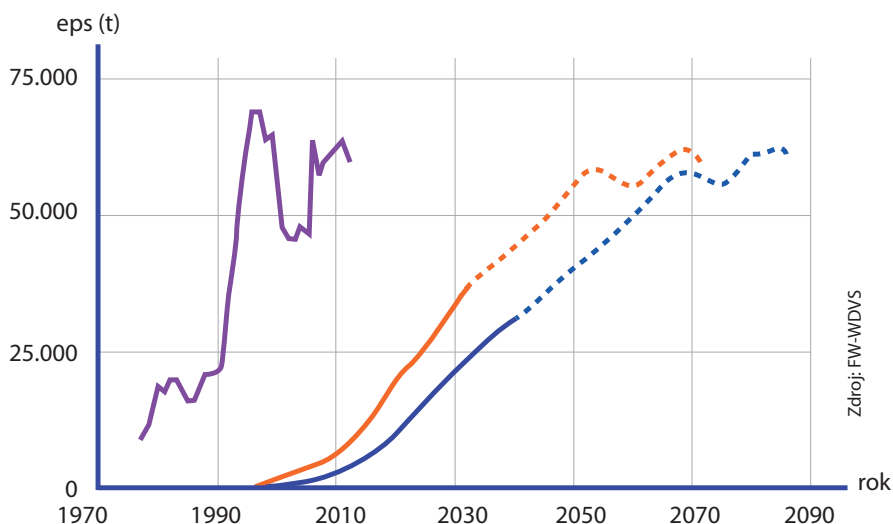
S ohledem na zabudovaný retardér hoření typu HBCD bude nutno veškeré množství odpadního EPS z těchto systémů využít energeticky.

ZÁVĚR

Relativně nízký podíl plastů ve stavebních odpadech je nutno připravovat již dnes k využití, neboť po roce 2024, v některých případech i dříve, nebude možno plastové odpady skládkovat. Využití PVC odpadů ze stavebnictví je názorným příkladem, jak se dá problém systematicky a efektivně řešit.

3
OBRAZĚK

MNOŽSTVÍ ZABUDOVANÉHO EPS (V TUNÁCH) V RÁMCI ETICS V LETECH 1976 – 2012 A OČEKÁVANÉ MNOŽSTVÍ ODPADŮ EPS PŘI ŽIVOTNOSTI 40, RESP. 50 LET (ZLEVA).

Zdroj: FW-WDVS

telů nemovitostí v rámci 11 přednášek dozvědět zajímavé informace, avšak o odpadech prakticky žádné. Nepřímá zmínka se týkala dodatečného zateplování již zateplených domů, dnes považovaných za nedostatečně zateplené. Po ověření stavu ETICS se přistoupí buď ke stržení stávajícího systému a realizaci

AUTOR

Ing. František Vörös
Sdružení EPS ČR
Kralupy nad Vltavou
info@eps-cr.cz

Peter Craven je vedúci marketingu CDE Global – popredného svetového výrobcu zariadení pre stavebníctvo a ťažbu surovín ako aj recykláciu stavebných odpadov. Vo svojom príspevku na webe WMV uvádza, že namiesto propagácie úspechu týchto cieľov sa jedná len o maskovanie širších problémov v sektore C&D (stavebných a demolačných) odpadov v celej Európe.

RECYKLAČNÉ CIELE PRE STAVEBNÝ ODPAD

Podľa poslednej správy agentúry Frost & Sullivan bolo v roku 2012 v celej Európe recyklované až 61,8 % odpadov zo stavieb, výkopov a demolácií. Rámcová smernica o odpadoch (WFD) pritom stanovuje cieľ pre recykláciu stavebných a demolačných odpadov na 70 % do roku 2020. Tieto čísla naznačujú, že dochádza k pokroku a stanovený cieľ EK je vcelku dosiahnuteľný.

Pri bližšom pohľade na údaje podľa štátov EU28 je zrejme, že existujú obrovské rozdiely medzi najlepšimi „recyklátormi“ a tými, ktorí doteraz nepochopili príležitosti, ktorú recyklácia C & D odpadov prináša. Tie členské štáty, ktoré už dnes dosiahli predpísaný cieľ tak v podstate už najbližších päť rokov nemusia nič robiť – žiadny pokrok a zvyšovanie úsilia o zlepšenie súčasnej úrovne recyklácie. Na druhej strane sú tu štáty, ktoré sú v recyklácii C & D tak ďaleko pozadu, že fakticky nie je možné aby za päť rokov dosiahli predpísaný cieľ.

dom na aktuálne rozdelenie peletónu však zbytočne budeme päť rokov čakať na výsledky, keď už dnes poznáme odpoveď.

Nedávna správa z Frost & Sullivan pritom uvádza, že „Aj keď 95 % z tohto (C & D) odpadu je možné opakovane využiť, recyklácia nie je správne aplikovaná a vykonávaná.“ Správa EÚ z júna 2013 s názvom Ambiciózne odpadové ciele pre miestne a regionálne nakladanie s odpadmi obsahuje nasledujúci komentár:

„Najlepšie skúsenosti v Európe poukazujú, že spoločná miera recyklácie (re-use + recycling + recovery) viac ako 80 % a 90 % je možná. U tých krajín, ktoré už dnes dosiahli ciele ako ich stanovila WFD, tak nie je žiadna motivácia k dosiahnutiu vyšších cieľov. V zásade by teda mali byť stanovené diferencované ciele pre jednotlivé členské štáty v rámci smernice o odpadoch alebo potom alternatívne ciele v jednotlivých vnútroštátnych právnych predpisov.“ Ako sme toho svedkami v poslednom období, aj lídri EK už

ZKUŠENOSTI Z EVROPY UKAZUJÚ, ŽE LZE DOSÁHNOUT AŽ 90% RECYKLACE SDO

Veľká Británia, Nemecko, Francúzsko, štáty Beneluxu sú všetky na dobrej ceste dosiahnuť tento cieľ do roku 2020 – niektorí ho už dokonca dnes dosiahli! Teda bez nutnosti čokoľvek meniť na súčasnej praxi a úspechu po nasledujúcich päť rokov.

Vo Škandinávii, Španielsku, Portugalsku, Taliansku a tiež v krajinách v strednej a východnej Európe sú však ešte veľmi ďaleko od tohto cieľa. Aj napriek tomu, že už urobili nejaké investície do základných technológií pre spracovanie tohto odpadu v snahe preukázať určitú mieru úsilia na dosiahnutie cieľa.

Potom je na mieste položiť si otázku: „Aký zmysel majú takto nastavené jednotné ciele?“ Samozrejme môžeme konštatovať, že stanovenie cieľov pomáha zlepšovať technológie, zvyšovať efektívnosť a podporuje inovácie v priemysle. Vzhľadom

uznávajú, že cieľ 70 % vyplývajúci z rámcovej smernice o odpadoch nie je vhodný pre daný účel. Akékoľvek hľadanie iných alternatív sa však zdá byť veľmi zaslepené idealistickým pohľadom a neakceptujúcim dve veľmi dôležité otázky:

Skutočne funguje princíp „One size fits all“ (jednotná veľkosť pre všetkých) ???

Sú takto nastavené ciele správnou cestou? Budú lepšie riadiť efektívnosť, podporovať inovácie a hlavne ochraňovať životné prostredie?

Ak sa spoločne pozrieme na prvú otázku – „Jedna veľkosť pre všetkých“, tak je z dostupných údajov zjavné, že takto nastavené ciele vytvorili veľmi jasný rozkol medzi členskými štátmi EU28. Sú tu štáty, ktoré tento cieľ už dosiahli ale-

bo čoskoro dosiahnu a sú stále štáty, ktoré nemajú šancu sa k nemu priblížiť. Ak analyzujeme príčiny nezdaru v týchto krajinách, potom je úplne jasné, že ciele musia byť nastavené s prihliadnutím pre jednotlivé trhové podmienky v každom členskom štáte osobitne.

Členské štáty, v ktorých sú obmedzené zdroje prírodných surovín budú zrejme vždy viac recyklovať svoje odpady ako štáty, kde majú významné zásoby prírodných surovín. Podobne členské štáty s vysokými sadzbami skládkovej dane samozrejme podnecujúce aj recykláciu C&D odpadov. Naopak, niektoré členské štáty EU s relatívne veľmi nízkymi nákladmi na skládkovanie tak budú svoje stavebné odpady lacnejšie skládkovať ako nákladnejšie recyklovať. Takže naša odpoveď na prvú otázku je zásadne „NIE“!

Podobná je odpoveď na druhú otázku – Sú takto nastavené ciele efektívne? Podporujú inovácie a ochranu životného prostredia? Drvivá väčšina C & D odpadov v krajinách EU je spracovávaná pomocou technológií drvenia a triedenia. Výsledkom týchto procesov sú výstupné produkty, ktoré sú

(napr. výroba betónu, asfaltu), tak potom môžeme diskutovať o efektívnosti resp. ochrane životného prostredia. To by zároveň podporilo využívanie pokročilých technológií na úpravu a spracovania stavebných odpadov.

Tým sa napríklad zabezpečí výroba recyklovaného piesku a kameniva s oveľa širším rozsahom využitia. Zlepšilo by sa vnímanie recyklovaného materiálu, vzrástla by dôvera stavebného trhu na tieto výrobky čo by nakoniec viedlo k zvýšenému dopytu a ekonomickej návratnosti do náročného recyklačného procesu, dodal na záver svojej úvahy Peter Craven.

SUBJEKTÍVNE POZNÁMKY AUTORA PREKLADU:

S príjemným potešením a určitým zadostúčením som akceptoval tento pohľad zo zahraničia, nakoľko snáď už od roku 2010 na rôznych konferenciách (TOP, Odpadové forum) ako aj stránkach tohto webu neustále pripomínam, že „Rovnaké ciele pre rozdielne krajiny“ (One size fits all) presadzované EK v ekológii sú koncepčným aj ekonomickým

JE TŘEBA PODPOŘIT VYUŽÍVÁNÍ POKROČILÝCH TECHNOLOGIÍ NA ÚPRAVU A ZPRACOVÁNÍ STAVEBNÍCH ODPADŮ

vhodné len pre podradné stavebné účely (very low value construction applications): zasypy, výplne a pod.

Z toho vyplýva, že zasypanie je tak stále dominantnou aplikáciou pre väčšinu z recyklovaného stavebného, demolačného a výkopu odpadu v tzv. úspešných krajinách s vysokou mierou recyklácie. Aj keď sa z odborného pohľadu zdá, že **zasypanie** predsa **nepredstavuje recykláciu**, je v súčasnosti mnohými členskými štátmi zahrnuté v hláseniach o úspešnej recyklácii stavebných odpadov! Dôvodom zaradenia zasypania vo vykazovaných číslach recyklácie je ľahké pochopiť. Je predsa veľmi ľahké dosiahnuť cieľ 70 % recyklácie použitím najprimitívnejšej technológie na spracovanie odpadov s malou alebo žiadnou komerčnou hodnotou.

To je podľa môjho názoru (P.C.) zásadná chyba v súčasnom prístupe k recyklácii C & D odpadov v Európe. Recyklačné ciele sú v súčasnosti jednoducho zamerané len na zníženie objemu C & D odpadu, ktorý má skončiť na skládke. To ale vôbec nereflektuje na skutočnosť, že C & D odpad je vlastne cenný zdroj surovín pre výrobu stavebných materiálov s vyššou úžitkovou hodnotou.

Aj keď nie je pochyb o tom, že existuje na trhu požiadavka aj na zasyповé materiály, kde sa časť tohto stavebného odpadu môže skvele uplatniť. Ale zavedením technologicky vyspelejších systémov na spracovanie C & D odpadu môžeme rozšíriť rozsah aplikácií pre tento druh odpadu a zmeniť vnímanie recyklovaného piesku a kameniva.

Ak teda chceme odpovedať na druhú otázku, či súčasne nastavenie cieľov C&D recyklácie odpadov pomáha zvyšovať efektívnosť, ochranu životného prostredia a podporovať inovácie, tak musíme odpovedať taktiež hlasitým „NIE“. Ak by sme namiesto toho zamerali skôr na väčšie využívanie recyklovaných C & D odpadov do náročnejších stavebných aplikácií

nezmyslom. Zdá sa, že všetci noví členovia EK by mali na začiatok svojej kariéry v tejto inštitúcii povinne zhladať film „**Kokosy na snehu**“ a potom odovzdať EP na posúdenie krátku esej, čo si z tohto filmu pre riadenie kolosu s názvom EU odniesli.

K druhej otázke je veľmi poučné pre situáciu recyklácie či re-use C&D odpadov na Slovensku sledovať dva zásadne rozdielne prístupy – EU: Pozornému čitateľovi zrejme neušla nedávna správa o tom, že v novele smernice o odpadoch sa hneď v úvode pri definícii pojmov za činnosť re-use bude považovať aj tzv. „backfill“, t.j. spätné zasypanie. Jednoznačným definovaním spätného zasypania ako zhodnocovania, pri ktorom sa odpad používa na stavebné účely, rekultiváciu baní a lomov atď., ak sa takto nahrádzajú neodpadové materiály, bude možné dané materiály jednoznačne na takéto účely využiť bez toho, ako by sa považovali za skládky. A **SLOVENSKO** : „**Usmernenie – Likvidácia banských diel a lomov**“ (<http://www.enviroportal.sk/eia-sea-posudzovanie-vplyvov-na-zp/metodicke-usmernenie>). Potom už je hneď jasné, prečo sme na Slovensku skôr v tej druhej skupine krajín....

AUTOR

Podľa Are current EU C&D waste recycling targets an obstacle to growth?, Waste Management World, 4. 2. 2015

zpracoval **Marek Hrabčák**

NEJDE JEN O STATISTIKU ODPADŮ – NEZMEŠKEJME IDEÁLNÍ PŘÍLEŽITOST 2.část

V únorovém čísle Odpadového fóra byl zveřejněn můj příspěvek k diskusi o statistice odpadů. V jeho závěru jsem shrnul přehled vybraných aktivit, které považuji za nezbytné k tomu, aby byla celá tato záležitost náležitě řešena a s odpovídajícím výhledem zajištěna, či alespoň zahájena cesta správným směrem.

Vtéto druhé části svého příspěvku se chci ve stručnosti věnovat návazným velmi aktuálním otázkám, které dávají odpadovému hospodářství odpovídající rámec vazeb na **udržitelné materiálové hospodářství**. Dosud se v právních předpisech i pomůckách a obecných člancích setkáváme s pojmy:

- **recyklační společnost,**
- **oběhové hospodářství,**
- **udržitelná výroba a spotřeba,**
- **udržitelné materiálové hospodářství apod.**

Jejich přesné vymezení a vzájemné překrývání je dosud spíše mlhavé.

Odpady jsou velmi důležitou, ale pouze dílčí částí těchto procesů. Domnívám se, že je potřebné této problematice, zahrnující i nezbytné aktivity **na úseku statistiky a environmentálních hospodářských účtů**, věnovat daleko podstatnější odbornou diskusi s cílem pochopení podstaty tohoto procesu. Proto alespoň některé poznámky, které by mohly být podnětem pro další širší diskusi **v rámci přípravy aktualizované strategie udržitelného rozvoje ČR**.

Odpadové hospodářství většina z nás chápe především zjednodušeným pohledem sortimentu „odpadů“ vymezených pouze zákonem o odpadech. Je to pohled potřebný, ale velmi zjednodušený a někdy až úsměvný.

V průběhu posledních desetiletí se totiž výrazně zvýšilo celosvětové napětí mezi přírodními zdroji a tempem jejich čerpání. Napětí výrazně roste i ve vztazích mezi úrovní ekonomické efektivity materiálové spotřeby a dopadem materiálových toků na životní prostředí a dopadem do sociální oblasti (počet a požadovaná kvalifikace pracovníků oboru apod.). Nezbytnost řádného mezinárodního pří-

stupu k hospodaření s přírodními zdroji byla v tomto období systematicky prosazována řadou vyspělých zemí a posílila své místo i v jednáních orgánů OSN.

Mezi prvními státy, které již od počátku devadesátých let řešily složité otázky materiálového hospodářství na národní úrovni, bylo především Japonsko, SRN a USA.

Ve vyspělých státech (mezi něž v tomto případě patří i Čína) byla přijímána konkrétní právní, organizační, technická a další opatření, která již také přinesla i zřetelné praktické ekonomické výsledky i technologické, správní a další zkušenosti. Přinesla také výrazné (a řádně plánované) číselné výsledky v hodnotách sledovaných **indikátorů** (produktivita zdrojů, podíl recyklovaných zdrojů na celkové materiálové spotřebě apod.).

Recyklační společnost (nebo také oběhové hospodářství) zdaleka tedy není jen „...zbytečná vymyšlenost orgánů EU...“ jak se nám snaží někteří odpůrci EU vnutit.

Své výrazné místo našla tato tematika i na pravidelných ročních jednáních **Světového fóra OECD (WRF 2011 až 2014)**. Nezbytnosti oběhového (cyklického) hospodaření a produktivity zdrojů jsou i zásadním tématem připravovaného Světového fóra o zdrojích **WRF 2015** (Davos, Švýcarsko, 11. – 14. října 2015).

Identifikace a kvantifikace druhotných zdrojů a jejich zapojení do oběhového procesu má stále významnější místo v programech řady dalších mezinárodních jednání. Účast zástupců ČR, zejména však odraz těchto mezinárodních akcí v reálném hospodářství ČR, nejsou tak významné, jak si aktuálně zaslouží.

Celkové změny na mezinárodních komoditních trzích v poslední době potvrdily také výrazný nárůst produkce

výrobní hi-tech a s tím i produkce odpadů a nakládání s nimi. Kritickým surovinám a materiálům a jejich zapojení do zpětných toků v oběhovém hospodářství se při praktickém výkonu státní správy i v aktivitách podnikatelské sféry v ČR dosud nedostalo žádoucí péče a nepřinesly hmatatelné efekty.

Možná, že nemám potřebné informace, ale domnívám se, že například máme omezený přehled o tom, jaká hmotnost kritických elementů protéká např. naším hospodářstvím ve výrobcích a odpadech bez většího povšimnutí. Myslím také, že máme malou povědomost o tom, kolik „odpadů“, či „vedlejších produktů“ se s malou přidanou hodnotou dostává do stavebních výrobků. Rovněž řádné a důsledné systematické hodnocení vývozu příslušných komodit odpadů a výrobků dosud chybí.

Složitémi metodickými otázkami sledování, vykazování a mezinárodně srovnatelného hodnocení fyzických toků (souběžně s finančními toky a další relevantními parametry) se od roku 1999 intenzivně zabývá **London Group on Environmental Accounting jako mezinárodní pracovní a poradní orgán Statistické divize OSN**.

Při praktických aplikacích sledování celého životního cyklu ve všech úrovních environmentálních účtů se ukázalo jako velmi složité a obtížné nalezení vztahu a exaktních převodníků mezi závaznými klasifikacemi a číselníky (např. při sledování vztahu oborů a výrobků, při zahraničním obchodu apod.) při průchodu surovin od těžby, přes zpracování, výrobkovou aplikaci a následným nakládáním s odpady. Bohužel se také ukázalo, že účast českých zástupců na těchto a podobných mezinárodních jednáních v posledním období prakticky vymizela.

Příslušné statistické klasifikace a číselníky výrobků, odpadů (katalog odpadů), vedlejších produktů, vývozních a dovozních položek na sebe v některých případech vůbec nenavazují a nejsou dosud jednoznačně a řádně metodicky upraveny. Převody jsou často nejednoznačné, až nemožné i z jiných důvodů. Např. pokud číselná řada sledovaná a vy-

Existuje řada dalších nadnárodních dokumentů a aktivit, které mohou být v současné době odpovídajícím vodítkem i pro návazné národní aktivity v ČR.

Pokud mám správné informace, příslušné oddělení na MŽP bylo v nedávno minulé době zrušeno a pracovníci propuštěni či převedeni na jinou práci. Věřme, možná navlně, že dílčí změny prováděné v poslední době přivedou správní orgány na správnou a nezbytnou cestu

Udržitelné materiálové hospodářství a oběhové hospodářství (i další) nejsou prázdným či módním pojmem. Jsou oblastí společenského života, která zaslouží naší pozornost, péči a koordinovanou cílevědomou práci. Zaslouží také řádnou mezirezortní koordinaci aktivit a stanovení cílů, které chce či musí ČR na tomto úseku dosáhnout. Mezi dotčené správní orgány náleží především MPO, MŽP, ČSÚ a MF. Nevychleňujme se samovolně předem ze skupiny vyspělých zemí. Nedávejme sobě, ani zahraničním kolegům do rukou a do úst argumenty, které nás řadí mezi nespolehlivé partnery.

V červnu 2014 bylo přijato usnesení vlády ČR č. 434/2014, kterým byla provedena rekonstrukce Rady vlády pro udržitelný rozvoj a převedena do přímé působnosti předsedy vlády ČR. Do přijatých prvotních dokumentů však oblast udržitelného materiálového hospodářství nebyla vůbec začleněna.

Je pravda, že stanovenou působnost vykonává na tomto úseku již Rada vlády pro energetickou a surovinovou strategii ČR. Bude ale asi velice rozumné, aby příslušné správní a pracovní orgány posoudily začlenění oblasti udržitelného materiálového hospodářství (podobně jako je tomu u energetiky) do působnosti a struktury obou orgánů. Dobře připravená dělba působnosti v činnosti obou orgánů bude jistě nezbytná. Bez ní také nelze očekávat potřebné pozitivní změny na tomto úseku v ČR.

Na základě výše stručně uvedených vybraných důvodů se domnívám, že diskuze o statistice odpadů, které byla a je dosud vedena na stránkách Odpadového fóra, by měla hledat své vyústění především v rámci úpravy a záměrů udržitelného

NAJÍT VZTAH MEZI KLASIFIKACEMI A ČÍSELNÍKY VÝROBKŮ JE SLOŽITÉ

kazovaná v **hmotnostních jednotkách** je od určité fáze životního cyklu materiálu nebo výrobků (výroby nebo spotřeby) statisticky následně sledována v **kusech** výrobků, potom bylo dosud velmi obtížné se při řešení úkolů souvisejících s analýzou a hodnocením materiálových toků metodicky jednoznačně vypořádat.

Oběhové hospodářství přináší na tomto úseku mnoho metodických otázek, které je nutno urychleně řešit na mezinárodně srovnatelné úrovni. Existují podnikatelské subjekty (a jejich asociace, svazy a sdružení), kterým tato situace vyhovuje a budou ji intenzivně bránit. Tyto skutečnosti se zřetelně projeví i při zpracování několika projektů, studií i diplomových prací v ČR.

Proto je možno uvítat **Systém of Environmental-Economic Accounting 2012 – Central Framework** zveřejněný OSN v roce 2014 v celkovém rozsahu téměř 400 stran.

materiálového hospodářství. Tedy v tom metodickém rámci prací, v němž probíhají jednání a diskuze na tomto úseku v nadnárodních orgánech a na odpovídajících mezinárodních fórech.

Současná situace v probíhajících naznačených změnách vytváří ideální a nepominutelnou příležitost pro změny v pojetí statistiky odpadového hospodářství, kterou bychom neměli promeškat.

AUTOR

Ing. Bohumil Beneš
bbenes@iol.cz

JE ZÁJEM O OPRAVDU KONKURENČNÍ PROSTŘEDÍ V ODPADOVÉM HOSPODÁŘSTVÍ?

Koncept rozšířené odpovědnosti výrobce (anglicky Extended Producers Responsibility - EPR) byl poprvé zaveden ve Švédsku v roce 1990 na návrh profesora Thomase Lindhquista, odborníka na otázky životního prostředí na univerzitě v Lundu. Rozšířená odpovědnost výrobce byla definována jako strategie k dosažení menšího negativního vlivu výrobku na životní prostředí zvýšením odpovědnosti výrobce za celý životní cyklus výrobku, zejména za zpětný odběr, recyklaci a konečnou likvidaci výrobku. Postupně se strategie EPR dostala i do legislativy EU a odsud se rozšířila do všech členských států. Dnes se jedná o jeden z hlavních pilířů odpadového hospodářství EU.

Rozšířená odpovědnost výrobce byla průlomovou strategií v oblasti odpadového hospodářství a zcela změnila poměry v tomto oboru. Do doby jejího zavedení byl plátcem za „komunální“ odpady jen občan nebo obec a oni také měli odpovědnost se o odpady postarat. EPR však přidala dalšího hráče, kterým jsou výrobci. EPR byla zavedena ze třech hlavních důvodů:

- Získat od relativně bohatých výrobců další finanční zdroje pro financování odpadového hospodářství a ulevit tak zejména obcím;
- Přesunout odpovědnost za sběr a recyklaci výrobků ze spotřebitelů a obcí na výrobce;
- Donutit výrobce navrhovat výrobky tak, aby se snadněji recyklovaly.

Je zcela jasné, že celá strategie EPR je ryze netržní mechanismus, kde výrobci by bez legislativní povinnosti rozšířenou odpovědnost výrobce sami neimplementovali, protože jim přináší jen zvýšení nákladů. Z ekonomického hlediska se jedná o financování tzv. externalit, čemuž se většina ekonomických subjektů podle teorie makroekonomiky snaží vyhnout. Výrobci tedy rozhodně nebyli tím, kdo by chtěl odpovědnost za výrobky v celém jejich životním cyklu

dobrovolně převzít a donutila je až legislativní povinnost.

Výrobci tak vstoupili zcela nechtěně do oblasti odpadového hospodářství. Do oblasti, která v té době byla značně zatuchlá a v níž dobře nefungovaly tržní mechanismy. Na trhu odpadového hospodářství působily buď městské, nebo jiné komunální podniky, kde byla zřizovatelem obec či město a jejichž cílem bylo nemít problémy s odpady, nikoliv však jejich ekonomická efektivita.

Druhou variantou byly soukromé nadnárodní svozové společnosti, které se často snažily různými neprůhlednými a netržními metodami (politický lobbying, kartelové dohody) získat zakázky od komunální sféry, přičemž hlavní prioritou rozhodně nebyla nízká cena.

Najednou se v odpadovém rybníce objevil nový subjekt, tedy výrobce, který byl ve své podnikatelské činnosti zvyklý se rozhodovat zcela pragmaticky na základě efektivit a nejlepší ceny. Tento výrobce měl navíc peníze, které musel na odpadovém trhu povinně utratit. A tady narazila kosa na kámen.

Výrobce má zcela logicky zájem zajistit povinnost zpětného odběru co nejlevněji (protože ušetří), naopak odpadářská firma má zájem ji pro výrobce

zajistit co nejdráže (protože více vydělá). Výrobci brzy zjistili, že odpadové hospodářství příliš tržní není, a proto hledali jiná řešení. Začali se obracet na svoje dodavatele z jiných odborů, aby jim pomohli s odpady, protože to vycházelo podstatně levněji, a také si některé činnosti začali zajišťovat sami, zcela ve svojí vlastní režii, protože i to bylo mnohdy levnější.

Dostávali se tak stále častěji do konfliktu s tradičními odpadářskými firmami, které nelibě nesly, že jim na trh začínají vstupovat nové subjekty a cena za jejich služby se začíná snižovat a dokonce o některé zakázky zcela přicházejí, protože nejsou schopni nebo nechtějí cenově konkurovat levnějším řešením.

Výše popsaná situace je hlavním důvodem dnešních sporů mezi výrobci (a jimi vlastněnými kolektivními systémy) a nadnárodními odpadářskými firmami zastoupenými ČAOH o směřování legislativy a o to, jakým způsobem bude do budoucna zpětný odběr zajišťován.

Snahou odpadářských firem je co nejvíce omezit výrobce v oblasti vlastního nakládání s odpady. V podstatě chtějí, aby byl výrobce jen oslíček, který se otřeše a nasype do odpadového hospodářství

spoustu peněz. Rozhodně však nechtějí, aby se výrobce sám mohl rozhodovat o neefektivnějších a nejlevnějších řešeních. Z tohoto důvodu prosazují odpadářské firmy do nové legislativy:

- Režim odpadů i pro zpětně odebrané výrobky (tak aby se nakládání s nimi nemohl účastnit někdo, kdo je sice podstatně levnější, ale nemá povolení pro nakládání s odpady, čímž se zásadně omezí konkurence na trhu);
- Povinné zadávání všech činností v rámci zpětného odběru jen jako externí činnost, tj. výrobce si ji nemůže vykonat sám (tak aby měli trvale zajištěný přísun zakázek);
- Zákaz vstupu výrobců a kolektivních systémů na trh odpadů (tak aby si odpadářské firmy i nadále zachovaly svoje výsadní postavení na trhu a neohrožovala je zde přítomnost subjektů, které mají snahu chovat se efektivně a s důrazem na co nejnižší cenu).

Výrobci dostali zákonnou povinnost zajistit a financovat zpětný odběr výrobků a jejich recyklaci. Je legitimní snahou výrobců si finanční prostředky spravovat samostatně a rozhodovat se svobodně, jakým způsobem se tyto prostředky budou vynakládat. Výrobci mají zájem prosazovat v odpadovém hospodářství tržní podmínky, což však naráží na snahu odpadářských firem zachovat status quo a udržet si svoje léta budované postavení. Uvidíme, zda Ministerstvo životního prostředí dokáže podpořit výrobce v jejich snaze o zajištění efektivního plnění jejich povinností, nebo podle tlaku odpadářské lobby a zakonzervuje nezdramé poměry v odpadovém hospodářství i na další období. ■

AUTOR
Mgr. Jan Vrba
Předseda představenstva
ASEKOL, a. s.

FOND ASEKOL ROZDĚLÍ DVA MILIONY KORUN

Fond ASEKOL i v letošním roce podpoří neziskové a veřejně prospěšné projekty zaměřené na recyklaci elektrozařízení.

O podporu ve formě grantu až do výše 400 tisíc korun se mohou ucházet obce, nevládní neziskové organizace, výzkumné či akademické týmy a provozovatelé sběrných dvorů. Celkově Fond ASEKOL na zlepšení efektivity sběru vysloužilých elektrozařízení věnuje 2 miliony korun.

Programy Fondu ASEKOL Intenzita, Rekonstrukce a Osvěta byly letos rozšířeny o program Výzkum zaměřený na výzkum materiálového složení drobných elektrozařízení ve zpětném odběru.

V minulých letech bylo fondem ASEKOL podpořeno již 288 projektů částkou přesahující 17 milionů korun. Letos mohou uchazeči nově v rámci uvedených tematických programů předkládat návrhy zaměřené například na zlepšení dostupnosti míst zpětného odběru elektroza-

řízení pro občany, na vzdělání a osvětu v oblasti problematiky recyklace vysloužilých elektrospotřebičů, zkvalitnění stávajících míst odběru, nebo na výzkum v oblasti problematiky zpětného odběru a recyklace elektrozařízení.

Příhlášky, které jsou spolu s podrobnými podmínkami k dispozici v příslušném formuláři na www.asekol.cz v sekci Obce a sběr pod záložkou Fond ASEKOL, mohou žadatelé posílat do 31. března.

Vyhlášení výsledků grantového řízení proběhne v květnu tohoto roku. „Konkrétní darovací smlouvy budou s úspěšnými autory zajímavých projektů uzavírány již od konce května do června. Očekáváme, že podpořené nápady pak budou realizovány nejspíše do prosince roku 2015,“ říká Martina Ďaďová, manažerka komunikace společnost ASEKOL. ■

Oslavte s námi 10 let
**NA KONFERENCI
ZPĚTNÝ ODBĚR**

19. 5. 2015
palác Žofín v Praze

**Dopoledne zhodnotí
zpětný odběr:**

- Thomas Lindqvist (EPR)
- Evropská komise
- MŽP ČR, Slovenska, Polska
- SMOČR

Odpolední tříhodinový panel bude moderovat Martin Veselovský. Jeho cílem je dostat přímé odpovědi na otázku efektivity systému zpětného odběru a fungování jeho jednotlivých složek.

Registrujte se a sledujte
podrobnosti online
na www.asekol.cz
V případě dotazů nás kontaktujte
na simkova@asekol.cz

10 STUPŇŮ K NIČEMU

Dne 26. 1. 2015 obdržela společnost Interseroh Czech zamítavé rozhodnutí MŽP k žádosti působit jako autorizovaná obalová společnost. Od té chvíle plynula patnáctidenní lhůta, kdy se může společnost odvolat. To také učinila. Odvolání podali 10. 2. 2015. Dokument je rozkladem putujícím k ministru životního prostředí. Jeho rozkladová komise pak posoudí, zda je odvolání oprávněné nebo ne.

„Jsme přesvědčeni, že MŽP své rozhodnutí vydalo v rozporu se zákonem. Jsme 100% přesvědčeni, že jsme všechny zákonné podmínky splnili a k zamítavému stanovisku nebyl důvod,“ říká ředitel společnosti Interseroh Czech, Ivan Václavěk a dodává: *„Došlo k pochybení ministerských úředníků a na základě tohoto pochybení bylo vydáno nesprávné rozhodnutí.“*

Správné řízení musí probíhat dle zákona tak, že úředník se musí snažit vyjít žadateli vstříc, aby splnil všechny požadavky stanovené správním řádem. Ten také úředníkovi ukládá dávat žadateli pouze zákonem stanovené požadavky. Definice je jasná. Úředník je povinen kontrolovat, zda žadatel předložil vše, dle požadavků. V případě, že má pochybnosti, vyzve žadatele k vysvětlení, nebo si je ověří v rámci vlastní úřední činnosti.

Zkrátka správné řízení musí být vedeno tak, aby bylo žadateli vyhověno a při splnění všech zákonných požadavků byla autorizace udělena.

„Toto řízení takto bohužel vedeno nebylo,“ konstatuje Ivan Václavěk. *„Přizvání monopolního hráče na trhu Eko-komu k účasti na řízení nemá oporu ani v zákoně o obalech a ani správním řádem nedává Eko-komu právo nebo povinnost být účastníkem tohoto řízení. MŽP tedy svévolně přizvalo tento subjekt k řízení, což zásadně ovlivnilo celé správní řízení,“* dodává Ivan Václavěk.

Záporné rozhodnutí bylo ministerstvem shrnuto do zhruba 10 bodů. Zepptali jsme se pana Václavka:

Jaké byly důvody MŽP k zamítavému stanovisku?

Bylo nám vytčeno, že **nemáme zabezpečenou sběrnou síť**. V ČR je cca 6200

obcí a každá má svou sběrnou síť. Takže sběrná síť existuje a nemusí se dělat další. Obce mají zákonnou povinnost tuto síť zabezpečit. Předložili jsme všechny možné dokumenty, přestože si myslíme, že za normálních tržních podmínek nakontaktujeme starostu nějaké obce a ten se svobodně rozhodne na základě předložených podmínek, zda bude využívat služeb Eko-komu nebo Interserohu.

Se SMS ČR jsme uzavřeli smlouvu o smlouvě budoucí. V té jsme garantovali, že se všemi členy SMS ČR budeme jednat a nabídneme jim lepší podmínky, než mají v současné době. Autorizovaná obalová společnost nemůže dělat rozdíly mezi jednotlivými smlouvami. Proto když jsme něco garantovali 1200 obcím – členům SMS ČR, garantujeme to všem. Zákon nám to ukládá. Stejně podmínky pro všechny – všem obcím.

Sběrná síť musí být dle principu tzv. essential facility přístupná každé společnosti, která má autorizaci. Nemůže se tedy stát, že jedna obec umožní přístup Eko-komu a nepustí tam Interseroh. Jedny koleje také využívá více společností. Je to princip EU, toto zabezpečuje směrnice EK. A sběrné sítě do této směrnice patří.

Zákon o obalech stanovuje jednoznačné podmínky na autorizovanou společnost, respektive její akcionáře. Jednou z podmínek je, že **akcionář nemůže podnikat v oboru nakládání s odpady**. Společnost Profitara, která je naším akcionářem, měla v jednom z předmětů činnosti služby v oblasti odpadů. Tuto činnost jsme z živnostenského oprávnění na žádost MŽP odstranili. Stoprocentním vlastníkem Profitary je rakouská firma Interseroh Austria. Také ta odstranila z předmětu svého podnikání služby v ob-

lasti nakládání s odpady. Já zasnou, když vidím živnostenský list Eko-komu, kde je jednou z jeho činností nakládání s odpady. Opravdu nevím, zda jde o stejný metr.

Od začátku tvrdíme, že nejen přinášíme možnost volby a chceme systém zlevnit, ale chceme do systému dát více peněz. Udělali jsme si tedy business plán a vycházeli jsme u jeho tvorby z činnosti Eko-komu. Vyšlo nám, že můžeme méně vybírat od povinných osob a více dávat obcím. Spočítali jsme, že pokud nebudeme mít žádné příjmy, bude nám prvních 6 měsíců k pokrytí provozních nákladů stačit zhruba 12 milionů korun.

MŽP s tímto rozpočtem nesouhlasilo. Požadovalo několikanásobně více. Doporučilo nám, abychom si otevřeli účet, kde by byla záruka. Vznikla tedy smlouva s Unicredit bank přesně na sumu požadovanou ministerstvem. Tím jsme splnili zákonnou podmínku a přesvědčili úředníky, že záruky máme, přestože je několikanásobně vyšší, než jakou jsme spočítali. Přesto jako jeden z důvodů neudělení autorizace bylo **nedostatečné finanční zabezpečení projektu**. To považuji za absurdní. Splnili jsme jejich představu, přesto jsme neobstáli.

Na základě výzvy jsme měli předložit vzorové smlouvy s obcemi, s povinnými osobami, s recyklátory a se sběrovými společnostmi, aby ministerstvo vidělo, jaké smlouvy budeme používat. Toto je nad rámec požadavků zákona, přesto jsme tyto dokumenty dodali. Chci zde říci, že u některých bodů jsme využili stávajících smluv společnosti Eko-kom. Chtěli jsme tam mít vše, co tam být má. Bylo nám vytčeno, že ty **smlouvy nejsou pro všechny účastníky stejné**. Podotýkám, že podmínky jsme měli úplně stejné, jako

Eko-kom. Opět zde vidím účelově vymyšlený důvod, proč souhlas nedat. Ale i přesto je standardním postupem dát kladné rozhodnutí s tím, abychom tuto podmínku splnili. Prostě to není důvod na zamítnutí.

Paragraf č. 20 zákona o obalech říká, že autorizovaná obalová společnost nemůže podepsat jinou smlouvu, než smlouvu o sdruženém plnění s akcionářem, s osobou, která ovládá akcionáře, nebo s osobou, která je ovládána akcionářem. Úředníci MŽP po celou dobu řízení řešili problém, který by mohl v budoucnosti hypoteticky nastat – střet zájmů. Ptali se nás, jak tomu chceme zabránit. Nevidím smysl tohoto požadavku. Vždyť přeci pokud bychom v budoucnosti podepsali něco, co je v rozporu se zákonem, tak nám seberou licenci a končíme.

Úředník má nástroj na to, jak tomu zabránit. Má dokonce nejen nástroj, ale i povinnost to udělat! Zdá se mi to opravdu neuvěřitelné. A to rezonovalo po celou dobu řízení. Stále nám z MŽP tvrdili, že **můžeme ovlivňovat trh s druhotnými surovinami**. Já se ptám: Jak? Jak může autorizovaná společnost ovlivňovat tento trh? Jak můžeme ovlivňovat odpadářské společnosti? Buď nijak, protože to nelze, nebo – pokud to nějak jde, tak stejně jako konkurence, tedy jako Eko-kom.

Myslel jsem si, že úředníci MŽP jsou odborníci. Každá vytříbená materiálová skupina má určené procento tzv. obalové složky. Je to logické. V kontejnerech nejsou jen třeba papírové kartony, ale i noviny, nebo časopisy, což není obal. Dnes Eko-kom stanovuje procento obalové složky v nádobě sám. Např. v materiálové skupině plasty dosud bylo 81 % obalů, nyní určil Eko-kom nově 77 %. Ze 100 kg tedy je 77 kg obalů. Obec dostává tedy zapláceno pouze za 77 %.

Snažili jsme se vysvětlit MŽP, že procento obalové složky musí být jednotné pro všechny AOS. Všechny případné autorizované společnosti musí platit obcím stejnou část. Nejlépe stanovenou MŽP. Taktéž evidence musí být jednotná. Nemůže přeci v jednom kontejneru být různý podíl obalové složky pro shodnou materiálovou skupinu.

Podíl obalů je určen na základě výzkumu, jehož náklady hradil Eko-kom. Nabídli jsme, že se budeme na nákladech v budoucnosti podílet. V současné době

Eko-kom posílá starostům dokument, kde se mění čtvrtletní výkaz a struktura odměn a mění se výše obalové složky. Na jedné straně zvyšují odměnu za obalovou složku, zároveň ale snižují procento obalové složky. V současné době je to tedy v kompetenci Eko-komu, ale náš názor je, že by toto mělo řídit MŽP. Podíl obalů by měl být určen MŽP. Pokud by byly na trhu dva různé procentuální obalové podíly, byl by to opravdu velký problém. Kdyby Interseroh určil obalovou složku třeba jen 50 % a Eko-kom 77 % tak jedna obec by hlásila něco jiného, než obec druhá. To je naprosto nelogické.

MŽP nám vytknulo **chyby a nedopatření, které vznikly vývojem trhu v době konání řízení**. Když jsme podávali žádost, příloha č. 3 – rozsah recyklace jednotlivých komodit byla stanovena na určité procento v době podání žádosti. V průběhu řízení se legislativně požadované procento zvýšilo. My jsme použili čísla z tehdy platného zákona. Není to důvod k zamítnutí. Rozhodnutí mohlo být vydáno kladné s tím, abychom do našeho modelu vložili nová čísla.

Součástí projektu byla struktura ceníku. V tomto ceníku jsme jasně uvedli poznámku, že **ceny jsou uvedeny bez DPH**. Takže subjektům, které platí DPH, budeme účtovat s DPH, neplátcům bez. Byli jsme obviněni, že bychom tím porušovali zákon o daních. To jsme opravdu nepochopili. Je to velká absurdita.

Z projektu nám technicky vypadlo PVC, protože jsme ho měli zahrnuté ve skupině "jiné". Opět to stačilo řešit vydáním kladeného rozhodnutí s tím, že musíme evidovat PVC samostatně. Opět nepochopitelný důvod.

Měli jsme v projektu, že budou probíhat **2 audity**. Jeden si budeme dělat sami, druhý bude probíhat prostřednictvím externí společnosti. Podmínkou bylo, aby audit dělala externí společnost. Tu jsme splnili tím, že jsme ji do projektu zařadili. Přesto jsme chtěli průběžně dělat svůj audit. Bylo nám vyčteno, že na jedné straně chceme dělat svůj a pak ještě prostřednictvím auditorské společnosti a že je to nejasné.

MŽP nás požádalo o předložení struktury zaměstnanců. Tu jsme předložili. Byla rozdělena na management a další oddělení. Garantovali jsme jim, že máme připravený tým a v okamžiku

udělení licence můžeme druhý den začít pracovat. Z MŽP přišel požadavek na **jmenný seznam vedoucích pracovníků**. To je další z absurdit, dokonce bych to označil za aroganci. Všechny tyto materiály dostávali všichni účastníci řízení, tedy i konkurenční Eko-kom. Nemohu přece dávat jména managementu společnosti, která ještě de facto nepracuje, do rukou konkurenta! Nemůžeme mít na výplatních listinách tým, když nemáme jistotu, že dostaneme kladné vyjádření.

Jak si myslíte, že dopadne rozklad?

Pokud proběhne vše podle zákona, jsem přesvědčen, že rozhodnutí bude kladné. Celé řízení byla hra, kdy byla ze strany úředníků několikrát porušena povinnost vyjít žadateli vstříc. Bohužel. Je tady ale dle našeho názoru velká neochota ke vstupu druhého hráče na trh.

Eko-kom má nyní tržby cca 1,6 mld. korun. Tuto sumu vybírají od povinných osob. Povinné osoby v současné době nemají jinou možnost, než akceptovat podmínky Eko-komu. V roce 2009 Eko-kom výrazně zvýšil ceny. Obrat této společnosti od roku 2007 do 2013 stoupl z 1,07 mld. na 1,63 mld. Při zachování, resp. mírném snížení počtu povinných osob. Množství obalů na jedno použití se drží na úrovni 900 tis. tun a recyklační kvóta se drží na úrovni 600 tis. tun.

Do systému nyní vrací Eko-kom 1,2 mld. korun, tzn. o 400 milionů méně, než vybere na poplatcích! Za uplynulých 10 let má průměrný roční zisk 60 mil. korun, v posledních letech 90 milionů. Na provoz má Eko-kom 190 mil. korun, což je obrovské číslo, které nese mzdové náklady, variabilní a fixní náklady. Dalších 100 mil. vydá na blíže nespecifikované služby. Eko-kom má kolem 64 zaměstnanců. Sedm členů vedení se na mzdových nákladech podílí 40 %. V roce 2013 to bylo 20 milionů korun. Stále tedy tvrdím, že jsme schopni provozovat autorizovanou společnost daleko efektivněji.

Pokud rozkladová komise potvrdí zamítavé stanovisko úředníků MŽP, budeme řešit problém právní cestou a budeme bojovat. Zákon umožňuje působení více AOS v ČR a není důvod blokovat tento trh proti vstupu konkurence. ■

ÚVAHY

OTÁZKA

Provozujeme kompostárnu, kdy vstupními surovinami je asi 10 druhů biologicky rozložitelných odpadů s různým obsahem sušiny. Při kontrole dozorovým orgánem bylo do protokolu konstatováno, že na základě evidence přijatých odpadů a údajů z karet jednotlivých zakládek plyne, že některé odpady s nízkou sušinou nejsme schopni v kompostech uplatnit a že tedy hrozí nebezpečí, že je budeme místo využívání odstraňovat, a to zřejmě přímou aplikací na pole, což nám provozní řád neumožňuje. Toto tvrzení není doloženo jakoukoli argumentací, natož důkazem, a přesto z toho Inspekce v závěru dovozuje, že jsme porušili zákon o odpadech.

CO SI O TAKOVÉM POSTUPU MYSLÍTE?

Ze spisové dokumentace, kterou mně tazatel poskytl, plyne, že Inspekci ke kontrolnímu zásahu přimělo anonymní oznámení (za fašistu a bolševika se tomu příznačně říkalo udání), ve kterém se tvrdí, že jeden druh tekutých odpadů se vozí do kompostárny zásadně v noci a v nemalé míře se aplikuje přímo na pole.

Šlo o čistírenské kaly, případně koncentrované organicky znečištěné odpadní vody z průmyslové ČOV závodu, který se zabývá speciální biotechnologickou výrobou. Sušina těch-

Protokol je velmi rozsáhlý, zbytečně popisný, kdy se na mnoha stránkách (více než 50 řádek na stránku) například podrobně popisuje složení jednotlivých zakládek za 3 roky zpět, místo toho aby se uvedl a popsal problém a kvalifikovaně se ho pisatel pokusil vyhodnotit.

Nelze vyloučit, že takováto praxe je řadovým inspektorům „ordinována shora“, ale je-li tomu tak, pak je to cesta dle mého přesvědčení vadná. Pokud cítí inspektor potřebu se při svém inspekčním rozhodování opírat o velkou řadu faktů, například číselných údajů,

hé straně pro mne tu výhodu, že jsem mohl pro jeho posouzení jednoduše použít čísla, která zde byla uvedena. A ta mně, po velmi jednoduchých výpočtech, ukázala, že tvrzení Inspekce je zcela nepodložené. A navíc nijak neodůvodněné. Pokud si totiž pracovník dozorového orgánu dovolí napsat do protokolu, že *„Je zřejmé, že takové množství kapalných odpadů nemohlo být zapraveno do zakládek v letech 2011 – 2014 v deklarované skladbě, navíc v zimním období. Z tohoto důvodu inspekce považuje za reálné, že část tohoto kapalného odpadu byla od-*

„CÍLEM KOMPOSTOVÁNÍ NENÍ PRŮBĚH, ALE VÝSLEDEK, TEDY KVALITA VYROBENÉHO MATERIÁLU“

to materiálů se pohybovala kolem 5 %. Protokol o kontrole, který jsem prostudoval, trpí mnoha obvyklými vadami, na které jsem si při jejich četbě již zvykl a z nichž některé jsem opakovaně kritizoval ve svých příspěvcích.

potom jistě existují jiné procesní či administrativní způsoby, jak toho dosáhnout. To jsem ale trochu odbočil na jiné, i když nikoli nevýznamné téma.

Takto koncipovaný protokol ale měl pro zodpovězení otázky na dru-

straněna jiným způsobem, např. mohla být aplikována přímo na pole, k čemuž směřovaly opakované podněty.; potom by si měl být pisatel takovým tvrzením skutečně jistý. A pro získání takové jistoty by měl něco racionálního udělat.

Například se před návštěvou takového provozu, nebo alespoň před sepsáním protokolu, z literatury alespoň rámcově seznámit s tím, jak takový kompostovací proces probíhá, jaké jsou v něm teploty, jaký vliv může mít roční období, jak dlouho proces obvykle běží a v kombinaci předchozího jaký je asi odpar, jaké jsou hmotnosti kompostu i sušiny materiálu při založení a při vyskladnění apod.

To se ovšem zjevně nestalo a přesto protokol pokračoval tvrzením „*Výše uvedená zjištění považuje inspekce za porušení platného provozního řádu, kdy kapalný odpad aplikovaný do jednotlivých zakládek kompostu nesplňoval kvalitativní požadavky umožňující příjem odpadu do zařízení a v důsledku toho nemohl být umožněn optimální průběh kompostování v kontrolovaném zařízení.*“

Podíval jsem se tedy do provozního řádu, jaké že to kvalitativní požadavky provozovatel nesplnil a zjistil, že vše splnil, protože sušina materiálu, jejíž „nedostatečnost“ v kombinaci s deklarovaným objemem odpadu byla základem pro výše uvedené tvrzení, vůbec v PR limitována není. Což je jistě správné, protože povolující orgán (příslušný krajský úřad) po odborné diskusi před vydáním souhlasného rozhodnutí věděl, že provozovatel má k dispozici pro takové případu řezanku (jako surovinu, nikoli jako odpad), kterou může kdykoli materiál vhodně upravit.

A také jsem hledal v tomto závazném dokumentu, jak je definován „optimální průběh“ kompostování – opět bez výsledku, protože to PR vůbec neřeší, podle mne opět zcela právem, protože cílem kompostování není „průběh“, ale „výsledek“, tedy kvalita vyrobeného materiálu a ta je pečlivě kontrolována. Takže obě myšlenky Inspekce jsou vadné, protože nemají žádnou oporu ani v obecně závazném předpisu ani v individuálním správním aktu, kterým je souhlas krajského úřadu, jehož součástí je PR.

Zde se zamyslím nad problémem, který provází a vždy provázet bude kontrolní činnost státu, přesněji postup pracovníků, kteří fyzicky kontrolu provádějí. Ten problém vidím v nejistotě, do jaké míry je třeba předložen

podklady zkoumat zcela exaktně, například zajištěním výpočtů, a do jaké míry se lze spolehnout na odbornou úvahu vycházející ze znalostí (vzdělání v potřebném oboru) a zkušeností, bez kterých není taková práce, bezesporu velmi odpovědná, vůbec možná.

Nemyslím si, že by pracovník kontrolující benzinovou pumpu musel být specialista na ropné látky, ale měl by vědět, že duhová kolečka na loužích od poslední bouřky, která se tak hezky třpytí, ještě neznamenají, že provozovatel pumpy je ekologický zločinec, podzemní voda v širokém okolí je havarijně ohrožena a proto je nezbytné udělat pěkné fotografie a v následném správním řízení jim přistříhnou, většinou s úsměvným odůvodněním, křídélka.

V našem případě kompostárny to pro mne znamená, že pracovník, přesněji dvě pracovnice, neboť návštěvy Inspekce se dějí vždy „stereo“, měl před zapsáním svého konečného názoru (viz výše) si alespoň orientačně zjistit, jak to s vodní bilancí jednotlivých zakládek vlastně je a teprve potom cokoli tvrdit. Práce je to na několik minut a s ohledem na to, že mezi návštěvou v kompostárně, při které byly získány číselné údaje, jež nebyly zpochybněny, a sepsáním konečného protokolu uplynulo několik měsíců, potom je opačný postup jednoznačně vadný. Obě dámy mají vysokoškolské vzdělání technického směru (ing. + ing.), ale i kdyby tomu tak nebylo, tak potřebnou početní úlohu s bilancí vody bych přiřadil tak do testu na závěr základní školy.

Zdůrazňuji, že v předchozím odstavci hovořím jen o potřebě základní orientace v problému. A pokud by mně tato orientace ukázala, že prostá bilance vody je s tvrzením kontrolované osoby v zásadním rozporu, třeba se rozchází o jeden řád, teprve potom bych měl reálný důvod pojmout podezření, že opakované anonymní oznámení o nepravostech mohlo mít reálný podklad a podle toho bych jednal.

Pochopitelně výsledek orientačního výpočtu, doplněný úvahou co z něj podle Inspekce plyne, bych do protokolu musel napsat, neboť by šlo o stěžejní informaci. A teprve v této fázi bych měl oprávnění k tomu, uzavřít protokol tvrzením, že „*Zjištěné skutečnosti považuje ČÍŽP ze*

strany kontrolované společnosti za porušení zákona o odpadech, konkrétně povinnost provozovatele zařízení k využívání odpadů provozovat zařízení v souladu s jeho provozním řádem.“

ODPOVĚĎ:

Z výše uvedeného textu plyne, že pro kategorické tvrzení, kterým protokol napadá způsob provozu kompostárny a viní jeho provozovatele z porušování zákona, nemá autor, tedy pracovníci dozorového orgánu, naprosto žádný podklad, tedy důvod. V závěrech protokolu se nevyhází z číselných údajů, přestože jsou k dispozici a které by po svém zpracování a kvalifikovaném vyhodnocení ukázaly, že anonymní oznámení nelze potvrdit, pochybení provozovatele nebylo zjištěno a není proto žádný důvod zahajovat správní řízení ■

POZNÁMKA

Do protokolu byly podány námitky, o kterých dosud nebylo rozhodnuto. Pokud budou námitky odmítnuty a správní řízení bude přes jeho nesmyslnost zahájeno, což není zdaleka vyloučené (Inspekce svá pochybení zpupně uznává jen zcela výjimečně), potom jde podle mého názoru o šikanu, proti které je třeba se bránit všemi dostupnými prostředky. Rád je postiženému poradím, protože výše uvedený postup špatněch inspektorů dehonestuje stát jako správní autoritu, kterou musí v právním státě zůstat.

AUTOR

Ing. Michael Barchánek
Soudní znalec
v oboru odpadů
barchosi@volny.cz

KONFERENCI PŘEDCHÁZENÍ VZNIKU ODPADŮ PODPOŘILO MŽP

Druhý ročník konference Předcházení vzniku odpadů se bude konat 6. – 7. října 2015 v Kongresovém centru ČVUT Masarykova kolej v Praze-Dejvicích. Na pořádání konference opět finančně přispěje MŽP v rámci podpory projektů NNO.

Při přípravě programu vycházíme ze zkušeností a poznatků získaných na prvním ročníku, který se setkal jednak s mimořádným zájmem o účast, tak s následným ohlasem. Videozáznam všech přednášek synchronizovaný s prezentacemi je stále ke zhlédnutí na www.predchazeniodpadu.cz.

Konference je součástí prestižního seriálu odborných akcí **ODPADOVÉ DNY 2015**, jejichž součástí jsou dále: symposium **ODPADOVÉ FÓRUM 2015** (18. – 20. 3., Hustopěče) a konference **ODPADY 21** (15. – 16. 4., Ostra-

va – **pozor změna termínu oproti kalendáři v lednovém čísle!**), **ZPĚTNÝ ODBĚR** (19. 5., Praha), **ODPADY A OBCE** (10. – 11. 6., Hradec Králové) a **BIOLOGICKY ROZLOŽITELNÉ ODPADY** (23. – 25. 9., Náměšť nad Oslavou). Díky finanční podpoře ze strany MŽP bude moci být významně snížen vstupní poplatek pro účastníky z řad státní správy a samosprávy, škol, neziskových organizací a dalších podnikatelských subjektů.

Program konference se pochopitelně teprve tvoří. V zásadě by jej měly tvořit čtyři programové bloky. Jednak

to bude plenární jednání o obecných problémech spojených s předcházením vzniku odpadů, dále dvě paralelně probíhající sekce jedna zaměřená na předcházení vzniku komunálních odpadů a druhá na předcházení vzniku podnikových odpadů. Vyvrcholením konference by pak mělo být otevřené diskusní fórum **Bariéry předcházení vzniku odpadů**.

O postupu přípravy programu konference a dalších novinkách budeme informovat jak v tomto časopise, tak na zmíněných stránkách www.predchazeniodpadu.cz. ■

10. ročník konference **BIOPLYN**

14.–15. duben 2015

Clarion Congress hotel, České Budějovice

Cílová skupina:

Plynárenští odborníci v oblasti bioplynu, biometanu, vlastníci a provozovatelé bioplynových stanic, montážní a servisní organizace, projektové a inženýrské organizace, investoři a výrobci technologií na zpracování biomasy.

Zaměření konference:

- Věda a výzkum
- Nové technologie
- Legislativa, předpisy
- Čištění a použití bioplynu
- Využití biometanu
- Výměna zkušeností z praxe

Doprovodná výstava nabídne prostor nejen pro prezentaci firem a jejich technologií, ale také pro doktorandské práce.

POŘADATEL:

Český plynárenský svaz
U Plynárny 223/42, 140 21 Praha 4
Tel.: + 420 241 049 705
e-mail: vzdelavani@cgoa.cz
www.cgoa.cz

LEGISLATIVNÍ A DOTAČNÍ SERVIS

Na konci ledna MŽP vyhlásilo novou výzvu z OPŽP. Největší objem finančních prostředků ve výši 800 mil. Kč je alokován právě na opatření na zkvalitnění nakládání s odpady. Z pohledu legislativy je zapotřebí zmínit novelu vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady, která mění od března pravidla výkupu kovových odpadů pouze od nepodnikajících fyzických osob. A dále, že oba věcné záměry nových odpadových zákonů jsou vypořádány.

NOVÁ VÝZVA Z OPŽP

V rámci nové výzvy je možné získat podporu na projekty na zkvalitnění nakládání s odpady. Dále je výzva zaměřena také na projekty pro výstavbu a rekonstrukci zdrojů tepla využívajících OZE, realizaci úspor energie a využití odpadního tepla u nepodnikatelské sféry a dále na zlepšování stavu přírody a krajiny, vč. opatření na stabilizaci a sanaci sesuvů a skalních masivů.

Největší objem finančních prostředků ve výši 800 mil. Kč je přidělen na opatření na zkvalitnění nakládání s odpady. Konkrétně je možné požádat o podporu na dovybavení obecních systémů třídění odpadů, a to s ohledem na novou právní povinnost povinného třídění biologicky rozložitelných komunálních odpadů a kovů. Dovybavení se týká i nákupu sběrných nádob na biologicky rozložitelný odpad a kovy, dovybavení sběrných dvorů (např. velkoobjemový kontejner či drtička biologicky rozložitelného komunálního odpadu).

Žádosti o podporu budou přijímány do 19. března 2015. Za způsobilé výdaje lze považovat ty výdaje, jež budou zrealizovány a proplaceny vůči dodavateli do konce roku 2015. Žádosti s předpokládaným ukončením realizace po roce 2015 nebudou akceptovány. Další informace, podklady a důležité

odkazy najdete na titulní straně portálu www.Tretiruka.cz v „Dotačním okénku“.

VÝKUP KOVŮ ZA HOTOVÉ

Novela vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady vychází ve sbírce pod číslem 27/2015 Sb. Jediným možným způsobem, jak za kov zaplatit fyzickým osobám bude od prvního března bezhotovostní platba. Dle vyjádření MŽP prostředí bude velmi záhy následovat vymezení bezhotovostní platby pouze na převod na účet, popř. poštovní poukázku. K tomu ale může dojít pouze zákonem. Pokud by legislativní proces běžel hladce, striktní výplata přes bankovní účet by podle plánů ministerstva mohla začít fungovat už od 1. července letošního roku. Ministerstvo proto sběrnám a výkupcům doporučuje, aby pro bezhotovostní platby začali používat především tyto dva bezhotovostní způsoby výplaty peněz za výkup kovů. Přesné znění novely č. 27/2015 a pět zásadních OTÁZKŮ a ODPOVĚDÍ k bezhotovostní platbě najdete na www.Tretiruka.cz v rubrice Odpady.

NOVÁ ODPADOVÁ LEGISLATIVA VYPOŘÁDÁNA

MŽP vypořádalo věcný návrh zákona o odpadech i věcný návrh zákon

o výrobcích s ukončenou životností. Zároveň věcný návrh zákonu o výrobcích s ukončenou životností bude podle předkládací zprávy předložen vládě bez rozporu, tak u věcného návrhu o zákonu o odpadech to už neplatí. Věcný záměr bude vládě předložen s rozporem s MPO, ČSÚ a ŠMO ČR. Rozpory se týkají sběru odpadů pomocí mobilních zařízení, problematiky sběru dat z oblasti odpadového hospodářství a povinností fyzických osob při nakládání s komunálním odpadem. Texty věcných návrhů najdete v rubrice Právo na www.Tretiruka.cz.

NOVINKY Z PARLAMENTU ČR (25. SCHŮZE PSP ČR, OD 20. LEDNA 2015)

Poslanecká sněmovna schválila vrácené novely zákonů ze Senátu o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a o ochraně zemědělského půdního fondu. V prvním případě se poslanci přiklonili k pozměňovacím návrhům. Novely následně posoudí prezident. Poslanci dále ve třetím čtení schválili novelu zákona o hospodaření energií a novelu zákona o právu na informace o životním prostředí, oba ve znění přijatých. Podrobnosti na www.Tretiruka.cz.

MOTIVAČNÍ SYSTÉM K TŘÍDĚNÍ ODPADŮ V MIKULOVĚ A OKOLÍ

V regionu okolo Mikulova se díky tzv. Inteligentnímu systému nakládání s odpady daří motivovat občany k třídění odpadů.

Firma STKO zavedla v Mikulově a okolí (11 obcí) tzv. inteligentní systém nakládání s odpady. Cílem je minimalizovat produkci směsného komunálního odpadu při zajištění maximálního možného komfortu pro uživatele systému a tím přispět k zachování udržitelné míry nákladů na jeho provoz.

Domácnostem je nabízeno několik možností, jak se dobrovolně zapojit do systému. Nejjednodušší variantou je, že si vyžádají do domů nádoby o objemu 120 až 240 litrů na tříděný sběr plastů, papíru a bioodpadu. V tomto případě bude pro ně třídění odpadu stejně (ne)

náročné jako vyhazování směsného odpadu do popelnice. Tím, že více vytrídí, ušetří se na odstraňování směsného komunálního odpadu. Obce získají vyšší příjem za vytríděné suroviny, čímž se pokryjí vyšší náklady na svoz nádob.

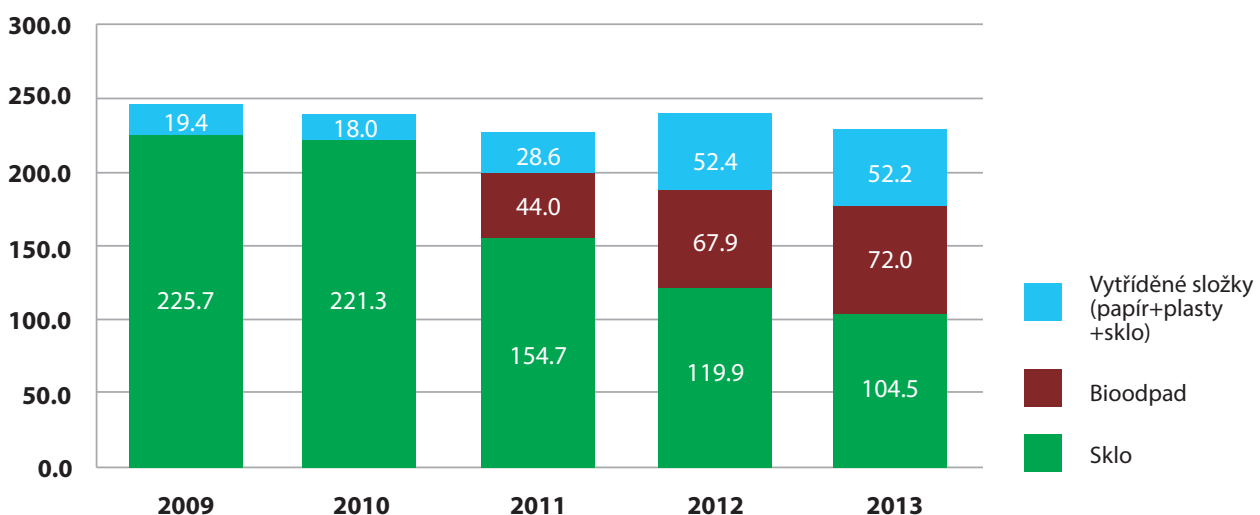
Další možnost umožňuje domácnostem získat slevu na poplatku za odpady (místní poplatek na hlavu). Spočívá v tom, že domácnosti obdrží nejen zdarma čipem označené nádoby na plast a papír (v sídlištní zástavbě si mohou občané vyzvednout při platbě odpadu sadu pytlů na papír a plast a k tomu sadu samolepek s čárovým kódem obsahujícím identifikaci jejich stanoviště, nebo

se dohodnout a třídít třeba 20 rodin do společných 1100l kontejnerů), ale provedou si i tzv. inventuru stanoviště. To znamená, že vyplní dotazník, kde se zaváže k určitému způsobu chování a potvrdí správnost čipem označené nádoby na směsný odpad. Tato opatření umožňují firmě STKO sledovat produkci odpadů v každé domácnosti a vyhodnocovat, zda se chovají efektivně. Za to domácnost obdrží slevu na místním poplatku.

Sleva z místního poplatku se uděluje za snižování produkce odpadů, za třídění odpadů a za efektivní využívání sběrných nádob. Je součtem tří bonusů, které se připisují na účet domácnosti vždy po uzavření čtvrtletí. Je vyplácena při platbě poplatku na další rok – poplatek na daný rok je ponížěn slevou na poplatku, která byla připsána na účet domácnosti v minulém roce.

Výška odměny je odvozena jednak od objemu obslužených (vyvezených) nádob se směsným odpadem, plastem a papírem, jednak je vázána na chování lidí, ke kterému se lidé zaváží při vyplňování formuláře. U bonusu za snižování produkce odpadů se mohou zavázat až k pěti způsobům snižování produkce odpadů, čímž mohou získat 20, 40, 60, 80 až 100% podíl na tomto bonusu. U bonusu za třídění je podíl na bonusu odvozen od počtu a významu komodit, které třídí (30 % bioodpad, 23 % plasty, 20 % papír, 13 % sklo, 8 % textil, 2 %

**VÝVOJ PRODUKCE ODPADŮ (KG/OBYVATEL) V OBCI BŘEZÍ (MIKULOVSKO)
PO ZAVEDENÍ SYSTÉMU FIRMY STKO V ROCE 2011**

1 TABULKA PRODUKCE KOMUNÁLNÍCH ODPADŮ V MIKULOVĚ

Rok	2010		2011		2012		2013	
Odpad	Celkem (t)	(kg/obyv.)	Celkem (t)	(kg/obyv.)	Celkem (t)	(kg/obyv.)	Celkem (t)	(kg/obyv.)
Papír	141,000	19,121	121,275	16,446	133,203	18,064	155,193	21,046
Plast	70,979	9,626	79,385	10,766	114,947	15,588	112,993	15,323
Sklo	110,353	14,965	114,479	15,525	125,480	17,017	110,397	14,971
Bio	0,000	0,000	243,314	32,996	322,920	43,792	385,607	52,293
SKO	1430,800	194,033	1269,750	172,193	1136,228	154,086	1125,275	152,600

2 TABULKA VÝVOJ PŘÍJMŮ A NÁKLADŮ NA ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ V MIKULOVĚ (POČET POPLATNÍKŮ 7374)

Rok	2010 (Kč)	2011 (Kč)	2012 (Kč)	2013 (Kč)
Příjmy celkem	3 973 000	4 246 806	4 601 013	5 323 303
Z toho místní poplatky	3 007 000	3 269 000	3 291 000	3 909 000
Eko-kom	966 000	977 806	1 310 013	1 414 303
Výdaje celkem	7 113 613	7 154 527	6 665 805	6 573 810
Rozdíl Příjmy-Výdaje	-3 140 613	-2 907 721	-2 064 792	-1 250 507
Doplatek za poplatníka	425,90	394,32	280,01	169,58

nápojové kartony, 2 % drobné elektro, 2 % jedlý olej).

Konstrukce poplatku motivuje lidi jednak k třídění, jednak ke snižování produkce odpadů. Systém je nastaven tak, aby omezoval i tvorbu černých skládek a je popsán v obecně závazných vyhláškách zapojených obcí (například Mikulova).

Díky tomuto systému se daří v regionu snižovat produkci směšného odpadu. Například v obci Břeží (1547 obyvatel), kde funguje systém od 1. ledna 2011, došlo k významnému poklesu produkce tohoto odpadu (graf).

PŘÍKLAD MĚSTA MIKULOV

Popis systému a podklady pro výpočet bonusů je popsán ve vyhlášce města Mikulov. Vývoj produkce komunálních odpadů v Mikulově v letech 2010 až 2013 je vidět v tabulce 1. Systém byl zaveden v roce 2013. Z tabulky je patrný pozitivní vývoj odpadového hospodářství města od roku 2010. Roste množství vytríděných surovin, klesá množství směšného komunálního odpadu na úroveň nejvyšších zemí.

Tabulka 2 ukazuje vývoj příjmů a nákladů na odpadové hospodářství v Mi-

kulově ve stejném období. Díky velkému množství vytríděných surovin má město nadprůměrný příjem od Eko-komu.

V roce 2013 dosáhl již téměř 191 Kč na 1 obyvatele (průměr ČR v roce 2012 byl je 92,70 Kč). Je tedy víc než dvojnásobný. Je vidět, že se postupně daří snižovat částka, kterou město doplácelo na odpadové hospodářství. Náklady města i doplatek města na jednoho obyvatele jsou podprůměrné. To vše při lepším komfortu pro obyvatele. Místní poplatek byl v roce 2013 stanoven ve výši 600 Kč na 1 obyvatele.

*Firmě STKO,
která poskytla data
pro tento článek,
autor děkuje.*

AUTOR
Milan Havel
Arnika, program
Toxické látky a odpady
odpady@arnika.org

ZE ŽIVOTA REDAKCE

Život v redakci není vždycky úplně med. Práce je to náročná a nevděčná, vlastně stejně jako ta vaše. Celé České ekologické manažerské centrum proto bouchlo pěstmi do stolu, vyhrnulo rukávy, oprášilo přeskáče a vydalo se na hory. Zaplatpánbůh za hromadné slevy v ubytovacích zařízeních, protože naše platy nejsou nic, s čím bychom se chlubili. Nicméně jednou za čas je třeba nechat povinnosti za zády a vydat se vstříc bezcílnému poflakování.

Lyže jsme kupodivu přežili všichni bez viditelných známek úrazů. Ano, všichni. Jako největší nebezpečí se ale ukázal až nevinný nápad strávit sobotní odpoledne poklidně na saních. Neškodná dětská zábava nás stála spoustu pádů, modřin, srážek a sněhu na místech, kam byste nikdy nečekali, že se dokáže dostat. Trasu dlouhou 3,5 kilometrů, vedoucí lesem a stráněmi po výmolech, jsme familiérně pojmenovali Kostitřas.

A zdolali ho třikrát.

Osvědčila se nám zde odvěká pravda, že čím je člověk schopnější mentálně, tím hůř zvládá praktické věci. S politováním musím oznámit, že členové redakce nebyli nijak výjimečně neschopní. Bylo však zajímavé sledovat, jak náš velice bystrý kolega, jež zvládá řídit několik projektů, jede polovinu trasy po vlastním oblíčeji. Při rozjezdu padá na bok a zakopává o vlastní nohy, což je při jízdě vsedě skoro nemožné. Mistrovský kousek se mu podařil, když udělal přes dráhu velice pomalý ladný oblouk a sjel dolů ze stráně, jako kdyby to byl od začátku jeho jediný záměr.

Nicméně už jsme všichni zpátky u svých pracovních stolů, kde se snažíme osvědčit lépe, než na horách. Nezapomeňte také odpočívat a občas nechat práci za dveřmi.

V odpadářském rybníčku je jí víc než dost pro všechny zúčastněné. ■

ODPADOVÉ FÓRUM

Odborný měsíčník o odpadech a druhotných surovinách
Specialised monthly journal on waste and secondary materials
**ČESTNÝ ČLEN ČESKÉ ASOCIACE
ODPADOVÉHO HOPODÁŘSTVÍ,
ČLEN SDRUŽENÍ VEŘEJNĚ
PROSPĚŠNÝCH SLUŽEB**

Ročník 16

Číslo 3/2015

Vydavatel
**CEMC – České ekologické
manažerské centrum**
IČO: 45249741
www.cemc.cz

Adresa redakce
28. pluku 25, 101 00 Praha 10
Fax: 274 775 869
E-mail: forum@cemc.cz
www.odpadoveforum.cz

Šéfredaktor
Bc. Pavel Mohrmann
Telefon: 602 328 938
Odborný redaktor
Ing. Ondřej Procházka, CSc.
Telefon: 274 784 448
Redaktor, manažer inzerce
Anna Soldatova
Telefon: 274 784 067, 601 333 685

PŘEDPLATNÉ A EXPEDICE
DUPRESS
Podolská 110, 147 00 Praha 4
e-mail: dupress@seznam.cz
Cena jednotlivého čísla 98 Kč
Roční předplatné (11 čísel) 980 Kč
Předplatné a distribuce v SR
Mediaprint-Kappa Pressegrasso, a. s.
Oddelenie inej formy predaja
Vajnorská 137, P.O.Box 183
830 00 Bratislava 3, SR
tel.: 00421/2/44 45 88 21
fax: 00421/2/44 45 88 19
e-mail: predplatne@abompkappa.sk
Cena jednotlivého čísla 3,79 eur
Roční předplatné (11 čísel) 39,85 eur

DTP
Anna Setinská
asetinska@gmail.com

TISK
Tiskárna Polygraf, s.r.o.
spunda@tisk.cz, www.tisk.cz

**PŘÍJEM OBJEDNÁVEK I PODKLADŮ
INZERCE JE V REDAKCI**

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Jakékoli užití celku nebo části časopisu rozmnožováním je bez písemného souhlasu vydavatele zakázáno.

ISSN: 1212-7779
MK ČR E 8344

Rukopisy do sazby 16. 2. 2015
Vychází 6. 3. 2015

MULTIPRESS

Firma Pöttinger stroje, s.r.o., je popřední světový výrobce mobilních a stacionárních lisovacích zařízení s výrobním závodem v Bánovciach nad Bebravou.

Moderní technologie Vám zaručují efektivní nakládání při zhutňování a separování odpadů, jako je papír, kartón, plast, fólie, komunální odpad, dřevěné palety. Zhutňováním (stláčením) vzpomínaných materiálů radikálně klesají vaše přepravní náklady a tím šetříte nemalé finanční prostředky vynaložené na přepravu.

Jednoduchá manipulace, bezpečnost, dizajn, kvalita a servis jsou další výhody, které vám dokážeme u využívání těchto strojů zaručit.

Sú vhodné pro průmyslové a výrobní firmy, logistické centra, sběrné dvory, supermarkety a jiné organizace, které mají nadměrné množství odpadu.

Objem lisovacích kontejnerů a zařízení se pohybuje od 10 do 32m³.

Možnost pronájmu lisovacích zařízení za výhodných podmínek.

Šetřete vaše peníze a ekologii kolem vás s firmou Pöttinger stroje, s.r.o.

Pöttinger stroje s.r.o.

Partizánska 73, 957 01 Bánovce n/B

Mobil: 0902 923 020

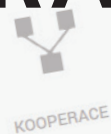
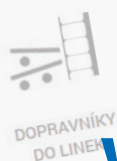
Mail: vojtech.kakos@oneworldfinance.sk

www.pottinger-oneworld.at

bluetech®

TOVÁRNA NA DOPRAVNÍKY

www.bluetech.cz

bluetech je největším výrobcem pásových dopravníků a technologií pásového
transportu s kapacitou zpracování takřka jakéhokoliv sypkého či kusového
materiálu s výkonem až 1000 t/hod. Všechny naše stroje jsou navrženy a
vyráběny v souladu s nejpřísnějšími normami a bezpečnostními předpisy.

TŘÍDICÍ A DRTICÍ LOPATY

www.allu.net

TŘÍDICÍ A DRTICÍ LOPATY

Široká řada lopat ALLU umožňuje vybrat vhodný typ lopaty pro zpracování nejrůznějších materiálů a připojení na všechny běžné stroje. Připojením ALLU na zemní stroj získáte účinné třídící a drticí zařízení a není nutné používat drahé speciální stroje.

Staves s.r.o.
Stará Přerovská 765/4, 779 00 Olomouc
Tel. +420 585 153 041, staves@staves.cz, www.staves.cz

